

**Az MNV Zrt., avagy az állami szuperholding társasági jogi
analízise**

Jelige: „Cocker”

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	2
I. Fejezet Bevezetés.....	4
II. Fejezet Az állami tulajdon fogalma, rendszerbeli helye, az állami vagyon – nemzeti vagyon problematikája	6
1. Az állami tulajdon napjainkban, az állami tulajdon fogalma.....	6
2. Az állami tulajdont érintő hatályos jogszabályok	6
a, Az Alaptörvény.....	6
b, A Polgári Törvénykönyv.....	9
c, A Vagyontörvény	10
d, Az Nvtv.	11
3. Az állami tulajdon helye a köztulajdon rendszerében	12
III. Fejezet Az MNV Zrt. megalakulása és a kezdeti szervezetrendszer	13
1. Az MNV Zrt. megalakulása	13
2. A korábbi szervezetrendszer értékelése	14
3. A reformok időszaka	15
IV. Fejezet Az MNV Zrt. társasági jogi jellemzőinek analízise.....	16
1. Az állami vagyonkezelő mint egyszemélyes részvénytársaság	16
2. A cégnév és a székhely	16
3. A forgalomképtelen részvény	17
4. Az alaptőke és a részvénytársaság vagyona.....	18
5. A tevékenységek és a feladatkör	19
6. A megszűnés	21
V. Fejezet Az MNV Zrt. jelenlegi szervezetének elemzése	22
1. Az Igazgatóság	22
a, A tagok kinevezése, megbízatásuk időtartama.....	22
b, A mindennapi működés	23
c, A kizáró okok.....	25

d, Az összeférhetlenségi- és versenytilalmi szabályok	25
e, A tagok jogállása, jogaik és kötelezettségeik	27
f, Feladat- és hatáskör	28
g, Az igazgatósági tagok felelőssége	29
h, A megbízatás megszűnése.....	30
i, A vezérigazgató	31
2. A Felügyelő Bizottság	32
a, A tagok kinevezése, megbízatásuk időtartama.....	33
b, A mindennapi működés és a munkavállalói participáció hiánya	33
c, A kizáró okok, valamint az összeférhetlenségi- és versenytilalmi szabályok	35
d, A tagok jogállása, a vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettség és a nemzetbiztonsági átvilágítás	35
e, Feladat- és hatáskör.....	36
f, A Felügyelő Bizottság tagjainak felelőssége	38
g, A megbízatás megszűnése.....	38
3. A könyvvizsgáló	39
VI. Fejezet Összegzés	40
Mellékletek.....	44
Irodalomjegyzék	47

I. Fejezet

Bevezetés

Dolgozatom témája a Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodó Zártkörűen működő Részvénytársaság társasági jogi szempontok szerinti elemzése. Az MNV Zrt. 2008. január 1-jén, az Állami Privatizációs és Vagyongazdálkodó Zártkörűen működő Részvénytársaság, a Kincstári Vagyoni Igazgatóság és a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet egyetemes jogutódjaként alakult meg az állami vagyongazdálkodás rendszerében. Létrejöttét nem csupán jogtudományi, hanem politikai, sőt társadalmi vita is övezte, amely konfliktusok forrását az állami tulajdon, illetve annak kezelése körül kialakult bizonytalanság jelentette. Az állami vagyongazdálkodás rendjének ésszerűsítésére és eredményesebbé tételére kétségtelenül szükség volt, azonban a kialakítandó új rendszer kapcsán több fontos kérdés merült fel. Már a szervezet működési formájának megválasztásánál sem értettek egyet a törvényhozók, míg belső rendszerének tekintetében több koncepció látott napvilágot. A részvénytársasági forma sokak szerint egyet jelentett az ÁPV Zrt. vezetőinek hatalomátmentésével, míg mások a költségvetési szervként történő megalakulást látták problémásnak. A vagyongazdálkodó végül zártkörűen működő részvénytársaságként jött létre, azonban a rá vonatkozó szabályok számos ponton eltértek a gazdasági társaságokról szóló törvény (a továbbiakban: Gt.) rendelkezéseitől. Az MNV Zrt. nem átlagos részvénytársaságként működött, a belső struktúra sajátosságai ezt nem tették lehetővé. E kezdeti rendszer azonban az eltelt években számottevően módosult, így az MNV Zrt. napjainkban már sokkal közelebb áll egy valódi részvénytársasághoz, mint megalakulásakor, ám továbbra is találunk rá olyan speciális rendelkezéseket, amelyek egyedülálló szervvé minősítik.

Mindezek alapján felmerül a kérdés, hogy valódi részvénytársaságról van-e szó vagy csupán egy gazdasági társasági formában működő, ám más jellegű szervezetről. Ennek keretében vizsgálándó, hogy megfelel-e a Gt. rendelkezéseinek vagy azok csupán részlegesen valósulnak meg, illetve milyen speciális szabályok vonatkoznak az MNV Zrt.-re? Az állami vagyongazdálkodó több szempontból is egyedi társaságnak minősül, de mi az eltérések oka, valamint célja? A hatékonyabb vagyongazdálkodás érdekében milyen jövőbeli szabályozásra lenne szükség? Bár dolgozatomban az állami tulajdonnal, az állami vagyongazdálkodással, illetve az MNV Zrt.-vel foglalkozó szakirodalom csekély részét veszem csak alapul, remélem, hogy az általam felvetett kérdésekre megtalálom a válaszokat és a

társasági jog szempontjainak megfelelő elemzést tudok adni a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zártkörűen működő Részvénytársaságról.

Dolgozatomban először az állami tulajdonra, állami vagyona vonatkozó hatályos joganyagot, ezt követően a részvénytársaság megalakulásának körülményeit és a kezdeti szervezetrendszerét vizsgálom. Ezek után az MNV Zrt. általános jellemzőinek és szervezetrendszerének analízisét végzem el, majd összegzem megállapításaimat és az állami vagyonkezeléssel kapcsolatos jövőbeli szabályozási koncepcióimat.

II. Fejezet

Az állami tulajdon fogalma, rendszerbeli helye, az állami vagyon – nemzeti vagyon problematikája

1. Az állami tulajdon napjainkban, az állami tulajdon fogalma

A gazdasági rendszerváltás alapvető célkitűzése volt, hogy egy új, a polgári berendezkedésnek megfelelő piacgazdaságot hozzon létre. Intenzív jogalkotás kezdődött, amelynek következtében elindulhatott az intézményes privatizáció, a magánosítás, amely a szociális piacgazdaság kialakulását, valamint a társadalmi tulajdon magántulajdonná alakítását szolgálta.¹ E folyamatok eredményeként az állami tulajdon mértéke jelentősen csökkent, ám nem szűnt meg teljesen. A mindenkori kormányok politikájában természetesen továbbra is helyet kap bizonyos ügyek kapcsán a privatizáció, vagy éppen a korábban állami tulajdonban lévő ingatlanok, társaságok visszavásárlása, azonban ezen ügyletek számottevően nem érintik az állami tulajdon nagyságát.

Az állami tulajdonnak nincs pontos, minden kétséget kizáróan megfelelő definíciója. Egyes szerzők a meghatározott vagyontárgyak felett fennálló rendelkezési jogot, illetve rendelkezési autonómiát,² míg mások a kincstári- és üzleti vagyon kettősét állítják a fogalom középpontjába.³ Az állami tulajdon fogalmát a hatályos jogszabályok nem rögzítik, azonban minden jogforrási szinten találunk idevágó szabályokat.

2. Az állami tulajdont érintő hatályos jogszabályok

a, Az Alaptörvény

Az Alaptörvény rendelkezései több szempontból érintik a gazdasági versenyt, az állami tulajdon, illetve az állami vagyon kérdéskörét. Az Alaptörvény rögzíti, hogy „*Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik.*”⁴ Az Alaptörvény elhagyja ugyan a piacgazdaság kifejezést, ám megállapítható, hogy az a gazdaság, amelynek alapját a vállalkozás szabadsága képezi, egyértelműen piacgazdaságként működik.⁵ A piacgazdaság rendszerében az állam is megjelenik,

¹ 28/1991. (VI.3.) AB hat.

² Imre Miklós „Közigazgatás és gazdaság” (HVG-Orac, Budapest, 2007, 137.)

³ Petrik Ferenc „Tulajdonjogunk ma” (HVG-Orac, Budapest, 2007, 60.)

⁴ Magyarország Alaptörvénye M. cikk (1) bek.

⁵ Tóth András „Magyarország gazdasági rendje az Alaptörvény és piaci verseny viszonyára tekintettel” (Versenytekőr, 2012/1. szám, 27.)

szerepvállalása főként az alapfeladatok ellátására korlátozódik. E feladat megvalósításához szükséges forrást az állami vagyon jelenti.

Az Alaptörvény kimondja, hogy *„Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait.”*⁶ Az Alaptörvény a szociális piacgazdaság megvalósulására utal, noha e kifejezést sem tartalmazza, ám annak fő kritériumát jeleníti meg azáltal, hogy védelmet nyújt a fogyasztók számára. A gazdasági verseny szabadsága azonban nem válik alapjoggá: olyan feltételként jelenik meg, amelynek létét és működését az államnak is biztosítania kell.⁷ Az állam e feltételt biztosítja is, ám annak határt szab: az Alaptörvény alapján az állam kizárólagos tulajdonának, illetve kizárólagos gazdasági tevékenységeinek körét törvény határozza meg.⁸ Az Alaptörvény e rendelkezésével tehát bizonyos dolgok, illetve tevékenységek körében versenykorlátozást valósít meg.⁹

Az Alaptörvény rögzíti, hogy mindenkinek joga van a tulajdonhoz,¹⁰ az állam azonban nem lehet az alapjog alanya, nem számíthat alapjogi védelemre.¹¹ Ennek indoka, hogy az alapjogok az állammal szemben nyújtanak védelmet az egyének számára, azok jogait garantálják az államhatalommal szemben.¹² Az állam az alapjog kötelezettje, hiszen feladata, hogy azok védelmét, érvényesülését biztosítsa. E feladatának ellátásához is vagyonra van szüksége, ezért rendelkezhet saját tulajdonnal. Az államot tehát a tulajdonhoz való jog, mint alapjog nem illeti meg, azonban ez csak az alapjogvédelem hiányát fejezi ki. Az állam – jogi személyként – a tulajdonjog alanya, tulajdona nem különbözik más jogi személyek tulajdonától.

A fentebb ismertetett rendelkezések – a 38. cikk (2) bekezdésének kivételével – állami tulajdonnal való összefüggését csak logikai értelmezés után lelhetjük meg. A kérdéskörrel közvetlenül csak a 38. cikk foglalkozik, ám itt csak keret jellegű szabályokat találhatunk. E cikk kimondja, hogy az állam tulajdona nemzeti vagyon.¹³ A nemzeti vagyon fogalmát viszont nem határozza meg, annak értelmezéséhez segítségül kell hívni a korábbi

⁶ Magyarország Alaptörvénye M. cikk (2) bek.

⁷ 818/B/1997. AB hat.

⁸ Magyarország Alaptörvénye 38. cikk (2) bek.

⁹ 46/1992. (IX.26.) AB hat.

¹⁰ Magyarország Alaptörvénye XIII. cikk (1) bek.

¹¹ 1320/B/1990. AB hat.

¹² Sári János - Somody Bernadette „Alapjogok” (Osiris, Budapest, 2008, 57.)

¹³ Magyarország Alaptörvénye 38. cikk (1) bek.

Alkotmányhoz fűzött indokolást. Eszerint az állam elválík a társadalom egyéb elemeitől, ezért tulajdona a társadalmat alkotó magyar nemzet vagyonaként nyer megfogalmazást.¹⁴

A nemzeti vagyon kapcsán ugyanebben a bekezdésben megjelennek a vagyonkezelés, illetve a vagyonvédelem céljai is. Lényegében e célok jelentik a felelős vagyongazdálkodás követelményét, ennek keretében tehát korlátot fogalmaznak meg az állam tevékenységével kapcsolatban: az állam csak ezen elvek, értékek mentén gazdálkodhat vagyonával.

Az Alaptörvény 38. cikk (2) bekezdésének második fele, valamint a (3) és (4) bekezdése a nemzeti vagyon elidegenítésével, illetve hasznosításával foglalkozik. E kérdésekben törvény állapítja meg a részletes szabályokat. A nemzeti vagyon átruházásának vagy a hasznosítás időleges átengedésének törvényi szintű szabályozása azt a célt szolgálja, hogy a felelős vagyongazdálkodás, az ellenőrizhetőség akkor is fennmaradjon, ha a közvetlen állami kontroll már nem áll fenn az adott vagyontárgy felett.¹⁵

Az Alaptörvény kimondja, hogy az állami gazdálkodó szervezetek törvényben meghatározott módon, önállóan és felelősen kötelesek gazdálkodni, a törvényesség, az eredményesség és a célszerűség követelményeinek szem előtt tartásával.¹⁶ Az állami tulajdonú társaságok az állami vagyonról szóló törvény (a továbbiakban: Vagyontörvény) és a nemzeti vagyonról szóló törvény (a továbbiakban: Nvtv.) keretei között, azoknak megfelelően kötelesek működni. A gazdálkodó szervezetek autonóm egységekként kerülnek meghatározásra, elsősorban a jogszabályoknak vannak alárendelve és – a társasági jog alapelveinek megfelelően – öngazgatás alapján működnek. A „felelős” jelző a felelős vagyongazdálkodásra, illetve az állam – mint tulajdonos – irányában fennálló felelősségre utal.

Véleményem szerint az Alaptörvény szabályozása nem megfelelő, a hiányosságok két oldalról közelíthetőek meg. Egyrészt szükséges lenne a nemzeti vagyon definiálása. A nemzet vagyona – mint a gazdasági, társadalmi rendszer egyik tartópillére – igen fontos szerepet tölt be, hiszen a közfeladatok, közszolgáltatások megvalósítását szolgálja. Ennélfogva garanciális jelleggel bírna, ha meghatározásra kerülne pontos tartalma. A nemzeti vagyon fogalmát nem csak az Alaptörvényben lehetne definiálni, arra alkalmas

¹⁴ Drinóczi Tímea „Gazdasági alkotmány és gazdasági alapjogok” (Dialóg Campus, Budapest – Pécs, 2007, 178.)

¹⁵ Magyarország Alaptörvénye indokolása

¹⁶ Magyarország Alaptörvénye 38. cikk (5) bek.

lenne például az Nvtv. is. A hangsúly azon van, hogy mindenképpen meg kell határozni annak tartalmát, az tehát, hogy ezt melyik jogszabályban lehet megtenni, már részletkérdés. Másrészt az Alaptörvénynek tartalmaznia kellene a piacgazdaság, illetve a szociális piacgazdaság kifejezéseket is. A jogrendszer nem elégszik meg jellemzőkkel, annak bizonyos esetekben konkrét fogalmakra, szavakra is szüksége van. E kifejezések a gazdasági berendezkedés alapját képezik, tehát szintén alapvető érdek fűződik kimondásukhoz.

b, A Polgári Törvénykönyv¹⁷

A Ptk. céljai között határozza meg a tulajdon valamennyi formájának a védelmét.¹⁸ Ennek keretében nem csupán a magántulajdont, hanem az állam tulajdonát is védelemben részesíti. A védelem mértékéről, fokáról azonban nem szól.

A Ptk. kimondja, hogy az állam jogi személy.¹⁹ Az állam ugyanúgy részt vehet a gazdasági, magánjogi viszonyokban, mint bármely más jogi személy, hiszen a törvényi felhatalmazással rendelkező szervei útján bekerülhet a gazdasági vérkeringésbe.²⁰ Más személyekkel egyenrangú, előjogokat, immunitást nem élvez, ugyanolyan szabályok alapján felelős és ugyanolyan szabályok alapján perelhető.²¹ Az állam tehát a magánszemélyekkel egyenlő félként jelenik meg.²² A Ptk. ugyanezen bekezdése szerint az államot annak polgári jogviszonyaiban az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter (jelenleg a nemzeti fejlesztési miniszter) képviseli, ő gyakorolja annak tulajdonosi jogait és kötelezettségeit. E feladatát különböző tulajdonosi joggyakorló szerveken – többek között az MNV Zrt.-n – keresztül látja el.

A Ptk. szabályait a bírói gyakorlat is megerősítette, illetve kiegészítette, a korábbi Legfelsőbb Bíróság több döntésében foglalkozott e szakasz értelmezésével.²³

A fenti rendelkezéseken túl a Ptk. kimondja, hogy a törvény által forgalomképtelennek minősített dolgok elidegenítése semmis.²⁴ Az állami vagyon vonatkozásában ez azt jelenti, hogy az Nvtv. által forgalomképtelennek minősített kizárólagos állami tulajdonban álló

¹⁷ 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: Ptk.)

¹⁸ Ptk. 3. §

¹⁹ Ptk. 28. § (1) bek.

²⁰ Hetei Tibor András „Javaslat a közjogi személyekkel kapcsolatos törvényalkotásra” (Gazdaság és Jog, 2011/9. szám, 24.)

²¹ A Polgári Törvénykönyv magyarázata (Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1992, 121.)

²² A Polgári Törvénykönyv magyarázata (Magyar Hivatalos Közlönykiadó, Budapest, 2006, 200.)

²³ BH. 1997. 36., BH. 2001. 332., BH. 2002. 235.

²⁴ Ptk. 173. §

dolgok, illetve a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű vagyontárgyak elidegenítése esetén az érvénytelenségre bárki, határidő nélkül hivatkozhat és kérheti az eredeti állapot helyreállítását.

A kódex a kizárólagos állami tulajdonban álló dolgokon fennálló tulajdonjogi jogosultságok (kivéve rendelkezési jog) átengedését, illetve az állami vagyontárgyak másra történő rábízását is rendezi.²⁵ E szakaszok a koncessziót, illetve a vagyonkezelést alapozzák meg, az azokra irányadó részletszabályokat külön jogszabályok tartalmazzák.

c, A Vagyontörvény

A kérdéskört érintő egyik legfontosabb jogszabály a 2007. évi CVI. törvény. A Vagyontörvény az állam tulajdonában álló vagyon feletti tulajdonosi joggyakorlásra vonatkozó, valamint az állami vagyonnal való gazdálkodás rendjére irányadó rendelkezéseket tartalmazza.²⁶

A törvény felsorolja az állami vagyon tárgyait, amelyek a következők: az állam tulajdonában álló dolgok, dolog módjára hasznosítható természeti erők, az állam kizárólagos tulajdonában álló vagyonelemek, tagsági jogviszonyt megtestesítő értékpapírok, különféle társasági részesedések, jogszabály által vagyoni értékű jognak minősített jogosultságok, valamint különféle pénzügyi eszközök. Az állam tulajdonában állónak nevesített vagyon úgynevezett reálvagyon.²⁷ A törvény részletes indokolása rögzíti, hogy a jogszabály nem törekszik az állami működés vagyoni jogi oldalának maradéktalan szabályozására, tárgyi hatálya csak a szűkebb értelemben vett állami tulajdonra terjed ki, azaz például az állam pénzvagyona, illetve az államadósság nem tartozik a törvény szabályozási körébe.²⁸

Az állami vagyon legnagyobb része, 57%-a ingatlanokból áll, a földterületek körülbelül 19%-os, a társasági részesedések 8%-os, míg az egyéb vagyonelemek (vagyoni értékű jogok, követelések) 16%-os részt képviselnek.²⁹

²⁵ Ptk. 174. § és 175. §

²⁶ Vagyontörvény 1. § (1) bek.

²⁷ Sárközy Tamás „Az állami vagyonról szóló törvényről – Egy helyes gondolat hibás megvalósítása” (Gazdaság és Jog, 2009/3. szám, 4.)

²⁸ Vagyontörvény 1. § (3) és (5) bek.

²⁹ „A nemzet vagyona - A Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanács középtávú vagyonhasznosítási stratégiája” (http://www.mnvzrt.hu/data/cms533467/4_sz_NVT_vagyonstrategia.pdf; 2012. aug. 15.)

A Vagyontörvény meghatározza az állami vagyonnal kapcsolatban teljesítendő feladatokat is, amelyek a rendeltetésszerű felhasználás követelményében öltenek testet.³⁰ Ez azt jelenti, hogy ki kell elégíteni a társadalom szükségleteit, a közérdeknek következetesen érvényesülnie kell a közélet tisztaságának megtartásával. Emellett viszont azt is jelenti, hogy az állam őrizze meg vagyonát, sőt bevételt szerezzen, a kormányzati gazdaságpolitika megvalósuljon, így az állam üzleti vagyonának kezelése, használata egyfajta befolyásoló eszközzé is váljon.³¹

A megjelölt feladatok megvalósításához elengedhetetlen feltétel, hogy az állam tulajdona egységes legyen. Ennek megfelelően a központi költségvetési szervek önálló, saját tulajdonnal nem rendelkeznek, bármely szerzésük a Magyar Állam javára történik.³²

d, Az Nvtv.

Az állami tulajdonhoz kapcsolódóan született meg a 2011. évi CXCVI. törvény. A törvény általános rendelkezései között sorolja fel a nemzeti vagyon körébe tartozó vagyonelemeket, amelyek nagymértékű hasonlóságot mutatnak a Vagyontörvény 1. § (2) bekezdésében rögzítettekkel. A felsorolás leglényegesebb elemei gyakorlatilag megegyeznek, ám az Nvtv. szélesebb vagyonkört fog át. Eszerint a nemzeti vagyon körébe tartozik az ország feletti légtér, a nemzeti adatvagyon, a kiotói egység, a kibocsátási egységek, a légiközlekedési kibocsátási egységek, a régészeti lelet, valamint az állami fenntartású közgyűjtemények saját gyűjteményeiben nyilvántartott javak is.³³

A törvény meghatározza a nemzeti vagyon két részének, a kincstári vagyonnak,³⁴ valamint az üzleti vagyonnak a fogalmát.³⁵ E kategóriák korábban a Vagyontörvényben voltak elhelyezve, viszont ott csak a kincstári vagyon – jelenlegitől eltérő – definícióját találhattuk meg. A korábbihoz hasonlóan e fogalom is a forgalomképeséget tekinteti osztályozási szempontnak.

A kincstári vagyonban a kizárólagos állami tulajdonba tartozó vagyon, a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyon, illetve a korlátozottan forgalomképes állami vagyon található. Jellemzőjük, hogy forgalomképtelenek, illetve

³⁰ Vagyontörvény 2. § (1) bek.

³¹ Bencze Izabella „A társadalmi tulajdont érintő „tulajdonrendezési eljárás” néhány elemének alkotmányossági következményei” (Gazdaság és Jog, 2005/4. szám, 3.)

³² Vagyontörvény 2. § (2) bek.

³³ Nvtv. 1. § (1) bek. e. - i. pont

³⁴ Nvtv. 3. § (1) bek. 5. pont

³⁵ Nvtv. 3. § (1) bek. 18. pont

korlátozottan forgalomképesek, amely azt a célt szolgálja, hogy az állami feladatellátáshoz szükséges vagyontárgyak állami tulajdona biztosított legyen.

Az üzleti vagyon az a nemzeti vagyon, amely nem tartozik a kincstári vagyonba. A kincstári vagyon meghatározásából kiindulva megállapítható, hogy az üzleti vagyon a forgalomképes nemzeti tulajdont jelöli, amelynek megfelelően célja a jövedelemtermelés és az állam gazdaságirányító szerepének a biztosítása. Mivel az állam saját vállalkozási tevékenysége folytán a nemzeti vagyon egy részét kockáztatja, szigorú közjogi szabályok keretei között járhat el, ésszerűtlen kockázatot nem vállalhat.³⁶ Az üzleti vagyonba tartozik minden olyan társasági részesedés, ingatlan, földterület, illetve egyéb vagyonelem, amely nem sorolható a kincstári vagyonba.³⁷

3. Az állami tulajdon helye a köztulajdon rendszerében

A kincstári- és az üzleti vagyon tehát az állam vagyonának két összetevője. Az állam e tulajdona a köztulajdon részét képezi. Az állam a köztulajdon legjelentősebb, ám nem kizárólagos alanya. A szoros értelemben vett köztulajdon lényegében az állam kizárólagos tulajdonában álló dolgokat jeleníti meg.³⁸ A szakirodalomban megjelenik olyan álláspont is, miszerint csak a kizárólagos állami tulajdonú dolgok minősülnek köztulajdonnak,³⁹ azonban, ha tágabban értelmezzük a köztulajdon fogalmát, abba az állam kincstári vagyonán kívül annak vállalkozói (üzleti) vagyona is beletartozik.⁴⁰

A fentiek alapján megállapítható, hogy a hatályos jogszabályok nem használnak egységes, következetes terminológiát. Az állami tulajdon, állami vagyon, nemzeti vagyon kifejezések keveredve, gyakran szinonim fogalmak érzetét keltve jelennek meg az egyes jogszabályokban. Azok tartalmát – alkotmányjogi, polgári jogi szempontok szerint – megvizsgálva azonban láthatjuk, hogy korántsem bírnak azonos jelentéssel. E következtetést erősíti, hogy az állami vagyon tárgyai nem feleltethetők meg teljesen a nemzeti vagyon tárgyaival, azaz nem ugyanarról a vagyonkörrel van szó. Az állami vagyon tárgyainak megítélése a köztulajdon szempontjából is problematikus, ugyanis nem egyértelmű, hogy mely vagyonelemek tartoznak köztulajdonba, illetve melyek azok, amelyek kívül esnek annak határain.

³⁶ Bárdos Péter - Menyhárd Attila „Kereskedelmi jog” (HVG-Orac, Budapest, 2008, 83.)

³⁷ Bencze Izabella „A környezetbarát gazdaság és a nemzeti vagyon” (Lélegzet Alapítvány, Budapest, 2010, 677.)

³⁸ Petrik Ferenc i.m. 59.

³⁹ Menyhárd Attila „Dologi jog” (ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2010, 93.)

⁴⁰ Lenkovics Barnabás „Dologi jog” (Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2006, 68.)

III. Fejezet

Az MNV Zrt. megalakulása és a kezdeti szervezetrendszer

Az MNV Zrt. kiemelkedő szerepet tölt be az állami vagyon és vagyonkezelők rendszerében.

Az állami vagyon (szűkebben: az állami tulajdonú társaságok) kezelésével kapcsolatban több modell alakult ki Európában, illetve azon kívül. A legtöbb országban egy, kettő vagy több minisztérium, illetve közjogi szerv (pl. ügynökség) gyakorolja a tulajdonost megillető jogokat és kötelezettségeket, azaz centralizált, duális vagy decentralizált rendszerről beszélhetünk.⁴¹ Néhány államban megjelennek a holdingok (vagyonkezelő társaságok) is, amelyek valamely minisztérium felügyelete alatt látják el feladataikat. Ilyen holdingnak minősül az MNV Zrt. is, Magyarország tehát nem a többség által követett gyakorlatot folytatja. A vagyonkezelő szervek jogállásától függetlenül elmondható, hogy a vagyonkezelés világszerte a centralizáció irányába tolódik el.⁴² 2007-ben Magyarország is ezen az úton indult el.

1. Az MNV Zrt. megalakulása

Az MNV Zrt. létrejöttét megelőző időszakban politikai és közéleti vita folyt arról, hogy a jövőben létrehozandó vagyonkezelő milyen formában működjön. 2004 és 2006 között a Pénzügyminisztérium a költségvetési szervként történő felállás mellett kardoskodott, ám 2007 januárjában már a Nemzeti Vagyonkezelő Holding Zrt. megalakulásáról szóltak a hírek.⁴³ Az Országgyűlés – a köztársasági elnök vétója után – 2007 őszén elfogadta a Vagyontörvényt, így a szerv Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. néven jöhetett létre a következő év első napján.

Az MNV Zrt. egy jelentős szervezeti reform eredményeképpen alakult meg. Jogelődei, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Zártkörűen működő Részvénytársaság, a Kincstári Vagyoni Igazgatóság és a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet 2007. december 31-én szűntek meg a Vagyontörvény átmeneti rendelkezéseinek erejénél fogva. Az

⁴¹ OECD Comparative report on corporate governance of state-owned enterprises (<http://www.affaires-generales.gov.ma/upload/SOE%20Comparative%20report%20Final.doc>; 2012. aug. 31.)

⁴² OECD State-owned enterprise governance reform: An inventory of recent change (<http://www.oecd.org/daf/corporateaffairs/corporategovernanceofstate-ownedenterprises/48455108.pdf>; 2012. aug. 31.)

⁴³ Mihályi Péter „A privatizáció enciklopédiája” (Pannon Egyetemi Könyvkiadó és MTA Közgazdaságtudományi Intézet, Veszprém és Budapest, 2010, 501.)

elődszervezetek minden joga és kötelezettsége az MNV Zrt.-re szállt, egyetemleges jogutódlást valósítva meg.

A vagyonkezelő létrehozatalánál az ÁPV Zrt. szolgált mintául. A privatizációt lefolytató szervezet is egyszemélyes, állami tulajdonban álló részvénytársaság volt, amely egyetlen forgalomképtelen részvénnel rendelkezett. Az egyszemélyes jellegnél fogva – bizonyos kivételekkel – ugyanúgy a miniszter gyakorolta a közgyűlés jogait, mint az MNV Zrt.-nél. Az ÁPV Zrt. vagyona két részre bomlott, akárcsak a jelenlegi vagyonkezelő: egyrészt rendelkezett saját, másrészt hozzárendelt (rábízott) vagyonnal. Az ÁPV Zrt.-nél az ügyvezető szerv az Igazgatóság, az ellenőrző szerv a Felügyelő Bizottság volt, azonban vezérigazgató, vezérigazgató helyettesek, illetve több igazgatóság is működött. E szervezeti egységek nyilván nem egyeznek teljes mértékben az MNV Zrt. korábbi és jelenlegi működési egységeivel, ám a belső felépítés logikája sok hasonlóságot mutat.

2. A korábbi szervezetrendszer értékelése

Az MNV Zrt. speciális részvénytársaságként kezdte meg működését. Kezdeti formájában tulajdonképpen kvázi részvénytársaságnak volt minősíthető, mert annak felépítése nem felelt meg a Gt. kritériumainak, hiszen a kinevezések rendje, annak politikai színezettsége, a vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettség, a megbízatás megszűnésének speciális esetei vagy a kötelező beszámolás egy költségvetési szerv benyomását kelthették. Az MNV Zrt. az államszervezetbe nem megfelelően beépített szerv volt.⁴⁴ A fő szervek (nevesített igazgatóságként a Tanács,⁴⁵ felügyelőbizottságként az Ellenőrző Bizottság) alapvető jegyeikben tértek el a Gt. által szabályozott igazgatóságtól, illetve felügyelőbizottságtól, az általános társasági jogi szabályok alapján ilyen részvénytársaságot nem lehetett volna alapítani. Maga a részvénytársaság ugyan jogi személyiséggel bírt, ám csak kvázi munkaszervezetként funkcionált: a Tanács döntéseinek előkészítését, illetve végrehajtását bonyolította le. A Tanács a Magyar Államot személyesítette meg,⁴⁶ kiterjedt hatáskörével az MNV Zrt. felett állt, azonban nem minősült önálló jogalanynak. A fentiek alapján akár a költségvetési szervként történő definiálás is indokolt lehetett volna. Meg kell állapítani azonban, hogy az MNV Zrt. még

⁴⁴ Sárközy Tamás „A korai privatizációtól a késői Vagyontörvényig” (HVG-Orac, Budapest, 2009, 254.)

⁴⁵ Drinóczi Tímea – Frank Ádám „Az állami vagyon kezelésének egységesülő jogi szabályozása” (Közjogi Szemle, 2008/4. szám, 14.)

⁴⁶ Gudra Tamás „Az állami vagyonkezelés rendjéről” (Gazdaság és Jog, 2010/1. szám, 3.)

ilyen csokolt formában is részvénytársaság volt, amelyre a Vagyontörvény speciális rendelkezésein kívül a Gt. generális szabályait is alkalmazni kellett.

3. A reformok időszak

A működés első éveiben nyilvánvalóvá vált, hogy ez a sajátos szervezeti felépítés nem kedvez a hatékony és felelős vagyongazdálkodásnak. Az Állami Számvevőszék részéről számos negatívumot is tartalmazó jelentés látott napvilágot,⁴⁷ 2010 júniusában az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter (a részvényesi joggyakorló) pedig új vezérigazgatót nevezett ki.⁴⁸ Mindez annak a bizonyítéka, hogy a társaság működése nem volt megfelelő. Olyan változtatásokra volt szükség, amelyek egyrészt közelítik egymáshoz a Vagyontörvény és a Gt. szabályait, másrészt elősegítik az eredményes vagyonkezelést. Ennek fényében két igen fontos jogszabály született meg.

A 2010. évi LII. törvény jelentős módosításokat hajtott végre a Vagyontörvényen, megalapozva ezzel az MNV Zrt. jelenlegi berendezkedését. E törvény az állami vagyonnal való felelős gazdálkodás hatékonyabb rendszerét kívánta kialakítani, ennek megfelelően mind formai (a szervezeti egységek névváltozása), mind tartalmi szempontú változtatásokat vezetett be a részvénytársaság életében.

A 2010. évi LXXXVII. törvény a Nemzeti Földalapról pedig hatályon kívül helyezte a Vagyontörvény Nemzeti Földalapról szóló rendelkezéseit, ezáltal az ismét önálló szervezetként nyert megfogalmazást.

⁴⁷ Az Állami Számvevőszék jelentése a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. 2008. évi tevékenységének ellenőrzéséről

(http://www.mnvzrt.hu/data/cms469569/Asz_jelentes.pdf; 2012. aug. 25.)

⁴⁸ Betonutas vezért kap az MNV

(http://www.hirado.hu/Hirek/2010/06/02/06/Betonutas_vezert_kap_az_MNV_.aspx; 2012. aug. 25.)

IV. Fejezet

Az MNV Zrt. társasági jogi jellemzőinek analízise

1. Az állami vagyonkezelő mint egyszemélyes részvénytársaság

Az MNV Zrt. a Magyar Állam által alapított zártkörűen működő, egyszemélyes részvénytársaság.⁴⁹ Az egyedüli részvényes a Magyar Állam, a részvényesi jogokat az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter gyakorolja.⁵⁰ Ez azt jelenti, hogy az MNV Zrt. nem független a Kormánytól, hiszen annak egy minisztere a részvényesi joggyakorló, amelynek keretében fontos jogosítványokkal rendelkezik. Azonban ennek ellenére is egy részvénytársaságról van szó, hiszen a piaci, üzleti viszonyok között az MNV Zrt. is ugyanolyan pozícióban van, mint bármely más gazdasági társaság, nem élvez előnyöket. Ennek értelmében a vagyonkezelő szervek is osztják a többi részvénytársaság jogi sorsát, függetlenül attól, hogy hatalmas vagyontömeg felett rendelkeznek, és állami tulajdonban vannak.⁵¹ A részvénytársaság pedig, mint jogi formáció a társasági jog területére tartozik, amely jogterület egyébként is szektorsemleges, azaz eleve nem indokolt olyan különbséget tenni, amely az állam társasági jogi pozícióját erősítené.⁵²

2. A cégnév és a székhely

A társaság cégneve Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zártkörűen működő Részvénytársaság, rövidített cégneve pedig MNV Zrt.⁵³ A cégnévben a „magyar nemzeti” kifejezés minősíthető vezérszónak. A vezérszó nem felel meg a 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) előírásainak. A vezérszó funkciója, hogy a cég azonosítását, illetve megkülönböztetését elősegítse.⁵⁴ E cél a vizsgált vezérszó kapcsán nem valósul meg, hiszen az önmagában nem alkalmas az MNV Zrt. azonosítására. A rövidített cégnév szintén nem felel meg a Ctv. elvárásainak. A rövidített cégnévben a vezérszót, valamint a cégformát kötelező feltüntetni,⁵⁵ ám az „MNV” mozaikszó nem a vezérszót jeleníti meg. A „vagyonkezelő” szó a tevékenységet jelöli, a „zártkörűen működő” kifejezés pedig cégjelzőnek minősül. A cégnév végén – mint kötelező elem – áll a cégforma:

⁴⁹ Vagyontörvény 18. § (1) bek.

⁵⁰ Vagyontörvény 19. § (1) bek.

⁵¹ 33/1993. (V.28.) AB hat.

⁵² 59/1991. (XI.19.) AB hat.

⁵³ Alapító Okirat

(<http://www.mnvzrt.hu/mnv/mukodesjogihattere/alapitookirat.html>; 2012. aug. 25.)

⁵⁴ Ctv. 3. § (2) bek.

⁵⁵ Ctv. 3. § (3) bek.

„részvénytársaság”. A vagyonkezelő a Ctv. hatálya alá tartozik, ennek megfelelően cégneve – a részvénytársaság kifejezéssel együtt – a cégjegyzékbe bejegyzésre került. (Az MNV Zrt.-nek mindig fel kell tüntetnie cégformáját is, ellentétben a Magyar Nemzeti Bankkal,⁵⁶ amely ebből a szempontból nem tartozik a Ctv. hatálya alá.) A magyar nyelvű elnevezésen kívül négy idegen nyelvű (angol, francia, német, orosz) cégneve is van a részvénytársaságnak.⁵⁷

Az MNV Zrt. székhelye és telephelye Budapesten található.⁵⁸ Az alapító okirat külön nem nevesíti a központi ügyintézés helyét, így az a társaság székhelyével azonos. A telephelyet 2011 júniusában jegyezték be a cégjegyzékbe, ezelőtt a vagyonkezelő nem rendelkezett telephellyel. Mind a székhely, mind a telephely lakcímszerűen van megjelölve, a Ctv. előírásai maradéktalanul érvényesülnek.

3. A forgalomképtelen részvény

Az MNV Zrt. egy darab, nyomdai úton előállított, a Magyar Állam nevére szóló, forgalomképtelen törzsrészvényt állított ki, amelynek névértéke azonos a kibocsátási értékkel.⁵⁹ (A társaság alapító okirata külön rendelkezik a kibocsátási értékről, noha az a névértékkel megegyezik. A bírói gyakorlat szerint ilyen esetben a kibocsátási értékről nem kell rendelkezni.⁶⁰) A Gt. kimondja, hogy törvény korlátozhatja az átruházás útján megszerezhető részvényfajtákat, az alapszabály pedig ezen felüli korlátozást is előírhat,⁶¹ azaz e szabállyal a Gt. a forgalomképtelen részvény kiállításának lehetőségét teremti meg. Ennek megfelelően nem egyedülálló, de kétségkívül különleges a forgalomképtelen részvény: a vagyonkezelőn kívül például az MFB Zrt.,⁶² a Magyar Rádió Nonprofit Zrt., a Magyar Televízió Nonprofit Zrt.,⁶³ illetve a Magyar Távirati Iroda Nonprofit Zrt.⁶⁴ rendelkezik ilyennel. E társaságok stratégiai szerepet töltenek be az állam életében, kiemelt pozíciójukhoz kötődik részvényük forgalomképtelensége. Ha részvényük átruházható lenne, fennállna annak a veszélye, hogy egy esetleges részvényátruházás következtében az

⁵⁶ 2011. évi CCVIII. tv. 42. § (2) bek.

⁵⁷ Alapító Okirat (U. o.)

⁵⁸ MNV Zrt. cégkivonat

(<http://www.opten.hu/loadpage.php?dest=CTTVCK&lang=&cid=0110045784>; 2012. aug. 25.)

⁵⁹ Alapító Okirat (U. o.)

⁶⁰ BH. 2003. 332.

⁶¹ Gt. 204. § (1) és (2) bek.

⁶² 2001. évi XX. tv. 1. § (2) bek.

⁶³ 1996. évi I. tv. 64. § (4) bek.

⁶⁴ 70/1997. (VII.15.) Ogy.-i Hat.

új részvényes nem tudná ellátni feladatát, ami a stratégiai jellegből adódóan súlyos következményekkel járna.

4. Az alaptőke és a részvénytársaság vagyona

A társaság – a részvény névértékének megfelelően – 50.000.000 forint alaptőkével jött létre, amely stratégiai jelentőségéhez mérve viszonylag csekélynek mondható. Ennek indoka, hogy az alaptőke a társaság saját vagyonába tartozik, nem pedig a rábízott vagyonba. Az MNV Zrt. kiemelt jelentőségét az állam vagyonának (rábízott vagyon) kezelése adja, e vagyon pedig teljesen elkülönül a saját vagyontól. Az MNV Zrt. a saját vagyon vonatkozásában kisebb gazdasági súlyt képviselő vállalat, így működéséhez elegendő ez a jegyzett tőke. Az alaptőke teljes egészében pénzügyi vagyoni hozzájárulásként került teljesítésre.⁶⁵

Az MNV Zrt. kapcsán kétféle vagyontömegekről beszélhetünk: a rábízott, illetve a saját vagyontól. Az állam vagyona – kivéve a termőföld – jelenti a rábízott vagyont, amely ingókból, ingatlanokból, természeti erőkből, társasági részesedésekből, illetve vagyoni értékű jogosultságokból áll.⁶⁶ A rábízott vagyon az állam által vagyonkezelésre átadott vagyont jelenti, az tehát nem az MNV Zrt. tulajdona. A rábízott vagyon kezeléséből származó bevételeket a részvénytársaság köteles annak megóvására, növelésére, illetve hasznosítására fordítani.⁶⁷ Ez azt jelenti, hogy a rábízott vagyonból származó bevétel a rábízott vagyon részévé válik, ezáltal garantálható, hogy az állami vagyon fennmarad. 2008. január 1-jén a rábízott vagyon értéke 15.966 milliárd forint, az év végén pedig 16.099 milliárd forint volt.⁶⁸ A rábízott vagyonról a társaság nyilvántartást vezet, amelynek aktualitásnak, hitelesnek, idősorosnak, teljesnek, biztonságosnak és elkülönültnek kell lennie.⁶⁹

Az MNV Zrt. saját vagyona mindazon aktívákat és passzívákat magában foglalja, amelyek a részvénytársaság működésével – nem az állam vagyonának kezelésével – összefüggésben keletkeznek. A saját vagyonnal való gazdálkodástól el kell különíteni a rábízott vagyont, valamint az annak értékesítésével, illetve hasznosításával összefüggő

⁶⁵ Alapító Okirat (U. o.)

⁶⁶ Kovács Árpád „Közpénzügyek” (ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2010, 295.)

⁶⁷ Vagyontörvény 22. § (7) bek.

⁶⁸ Állami Számvevőszék jelentése a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. 2008. évi tevékenységének ellenőrzéséről (U. o.)

⁶⁹ Vagyonnyilvántartási Szabályzat

(http://www.mnvzrt.hu/data/cms576115/46_2008_vezig_utasitas_modositott_egyseges_szerkezetben_a_8_2009_vezig_utasitassal.pdf; 2012. aug. 25.)

bevételeket és kiadásokat.⁷⁰ A saját vagyon a rábízott vagyontól mind nyilvántartásilag, mind számvitelileg elkülönül. Ennek megfelelően a két vagyontömegről két beszámoló készül.⁷¹ Ez azt a célt szolgálja, hogy az állami vagyon változásai mindenkor nyomon követhetők legyenek, és a rábízott vagyon körülhatároltsága folytán oda nem illő elemektől mentes, hiteles adatok álljanak rendelkezésre. A saját vagyonról a számviteli törvény, míg a rábízott vagyonról egy kormányrendelet alapján készül beszámoló. A rábízott vagyonnal kapcsolatban a tárgyévet követő üzleti év május 31. napjáig, illetve augusztus 15. napjáig kell elkészíteni az előzetes éves, valamint az éves beszámolót.⁷²

5. A tevékenységek és a feladatkör

A társaság alapító okirata főtevékenységként a vagyonkezelést (holding), egyéb tevékenységként az üzletvezetést, a saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadását, üzemeltetését, valamint az ingatlankezelést határozza meg.

A vagyonkezelés (holding) a TEÁOR '08 rendszerében a pénzügyi közvetítés körébe tartozik. A vagyonkezelést végző társaságok más társaságok vagy vállalkozások részvényeit, illetve egyéb tulajdonjogot megtestesítő eszközeit tartják azzal a céllal, hogy többségi ellenőrzést gyakorolhassanak felettük.⁷³

Egyéb tevékenységként került feltüntetésre az üzletvezetés, amely az állami tulajdonban lévő társaságok kapcsán merül fel. Az üzletvezetés körébe tartozik a gazdasági szervezetek gazdasági egységei feletti felügyeleti és irányító tevékenység, e szervezetre vonatkozó stratégiai, illetve szervezeti tervezés és döntéshozó szerep, valamint a hozzájuk tartozó egységek operatív ellenőrzése és a mindennapi működés irányítása.⁷⁴ Az üzletvezetés fogalma tehát olyan tevékenységeket fog át, amelyek a Gt. szabályai szerint a legfőbb szervhez, az ügyvezető szervhez, valamint a felügyelőbizottsághoz köthetők. Látható, hogy az üzletvezetés szélesebb kört jelent, mint a vagyonkezelés: annak kapcsán nem csupán a részvényeken keresztül történő irányítás, hanem a tényleges befolyásgyakorlás is megjelenik. Az MNV Zrt. gyakorlatában ez több irányban valósul meg. A Vagyontörvény szerint az Igazgatóság dönt az állami tulajdonú társaságok legfőbb szerveiben képviselendő

⁷⁰ Vagyontörvény 22. § (6) bek.

⁷¹ 254/2007. (X.4.) Korm.rend. 13. § (4) bek.

⁷² 5/2008. (I.22.) Korm.rend. 3. § (1) bek.

⁷³ A [6420] TEÁOR '08 kód kifejtése

(http://www.ksh.hu/apps/vb.teaor08_pkg.show_teaor_tart?teaor_kod=6420; 2012. aug. 25.)

⁷⁴ A [7010] TEÁOR '08 kód kifejtése

(http://www.ksh.hu/apps/vb.teaor08_pkg.show_teaor_tart?teaor_kod=7010; 2012. aug. 25.)

vélemény, álláspont kialakításáról, valamint bizonyos körben alapítói határozat kiadásáról.⁷⁵ A befolyásgyakorlás tehát törvényi szinten is kimondásra kerül, ám az számos egyéb – jogszabályon kívüli – csatornán is érvényesül. A vagyonhasznosítási stratégia részletesen rögzíti az irányítási rendszer, a kontrolling, a teljesítményösztönzés követelményeit, amelyek a vagyonkezelés alá tartozó álló társaságokkal szemben illetik meg az MNV Zrt.-t. (Például javadalmazás- és teljesítménykitűzés, strukturális átalakítások számbavétele, korai előrejelző rendszerek működtetése.)

Az alapító okirat további két tevékenységet is megjelöl. A saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése az MNV Zrt. saját vagyonában lévő, illetve az általa bérelt ingatlanokra vonatkozik. Nyelvtani értelmezéssel megállapítható, hogy a rábízott vagyon körébe tartozó ingatlanokra nem vonatkozik e tevékenység, hiszen azok nem állnak a társaság tulajdonában és bérleti jogviszony sem áll fenn. Ezzel azonban ellentmond, hogy az MNV Zrt. – a jogalkotó akaratának megfelelően – ilyen tevékenységet főként a rábízott vagyon kapcsán végez. A másik tevékenység az ingatlankezelés, amely az állami tulajdonú és a részvénytársaság saját tulajdonában lévő ingatlanokra egyaránt vonatkozik. Az MNV Zrt. célja, hogy a felelős ingatlangazdálkodással – beleértve a bérbeadást, illetve az ingatlankezelést is – csökkenjen a karbantartásra, állagmegóvásra felhasznált közpénz összege, ezzel párhuzamosan pedig megőrzésre kerüljenek olyan kulturális értékek, melyek az állam számára kiemelt jelentőséggel bírnak.⁷⁶

A megjelölt tevékenységekhez illeszkedik az MNV Zrt. feladatköre.⁷⁷ A társaság az állam tulajdonában álló vagyont hasznosítja, amely – a forgalomképtelen vagyon kivételével – értékesítés tárgya is lehet. A felelős vagyonkezelés jegyében rendszeresen ellenőrzi az állami vagyonnal való gazdálkodást: felügyeli a vele szerződéses viszonyban állók kötelezettség teljesítését, számukra tájékoztatást nyújt. Előkészítő, döntéshozó, valamint végrehajtó funkciókkal is rendelkezik, közreműködik az állami tulajdonra vonatkozó programadásban, illetve ellátja az állami vagyon nyilvántartásával összefüggő feladatokat.

⁷⁵ Vagyontörvény 20. § (4) bek. d. pont

⁷⁶ „A nemzet vagyona - A Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanács középtávú vagyonhasznosítási stratégiája” (U. o.)

⁷⁷ Vagyontörvény 17. § (1) bek.

6. A megszűnés

Az MNV Zrt. megszűnésére különleges szabályok vonatkoznak. A részvénytársaság jogutóddal nem szűnhet meg, a Vagyontörvény átalakulási tilalmat rögzít. Eszerint a vagyonkezelő nem alakulhat át, nem válhat szét és más társasággal nem egyesülhet.⁷⁸ Mivel az átalakulás gyűjtőfogalom, amely magában foglalja a formaváltást, az egyesülést, illetve a szétválást, valószínűsíthető, hogy a Vagyontörvény mindhárom átalakulási formáció kapcsán tilalmat fogalmaz meg, azaz egyik jogutóddal történő megszűnési esetkör sem valósulhat meg.

A részvénytársaság megszűnését csak az Országgyűlés mondhatja ki törvényalkotás útján.⁷⁹ Hasonló rendelkezéssel találkozhattunk az ÁPV Zrt.-nél is, hiszen a korábbi vagyonkezelőt szintén csak törvény szüntethette meg.⁸⁰ Alapvetően a költségvetési, állami szerveket jellemzi a törvény általi megszüntetés, különös, hogy egy részvénytársaság is csak annak erejénél fogva szűnhet meg. E rendelkezés azt jelenti, hogy a társaság nem lehet végelszámolási-, felszámolási-, illetve megszüntetési eljárás alanya, ezen eljárások nem folytathatók le vele szemben, ám ezekre a társaság kiemelt jelentőségénél fogva valószínűleg egyébként sem kerülne sor.

⁷⁸ Vagyontörvény 18. § (1) bek.

⁷⁹ Vagyontörvény 18. § (1) bek.

⁸⁰ Sárközy Tamás „Gazdasági státuszjog” (Aula, Budapest, 2007, 212.)

V. Fejezet

Az MNV Zrt. jelenlegi szervezetének elemzése

A 2010. évi LII. törvény hatályba lépésével létrejöhetett az MNV Zrt. megújult szervezetrendszere. A továbbiakban az egyes szervezeti egységeket fogom megvizsgálni, különös tekintettel arra, hogy azok felépítése, működése összhangban van-e a Gt. rendelkezéseivel. Azt vizsgálom, hogy milyen specialitások érvényesülnek a vagyonkezelő vonatkozásában, és ezek milyen okokra vezethetők vissza, illetve milyen célt szolgálnak.

1. Az Igazgatóság

a, A tagok kinevezése, megbízatásuk időtartama

Az Igazgatóság az MNV Zrt. legfeljebb 7 tagból álló ügyvezető szerve, amelynek elnökét és tagjait az állami vagyonért felelős miniszter (a részvényesi joggyakorló) nevezi ki öt évre.⁸¹ Az elnököt tehát nem a tagok választják maguk közül. Ennek indoka a pozíció kiemelt jelentőségében rejlik: az állami vagyonkezelő operatív szervének elnöke csak olyan személy lehet, akit a részvényesi joggyakorló alkalmasnak tart arra, hogy e feladatot ellássa, őt kifejezetten az elnöki funkció ellátására nevezi ki.⁸² E speciális rendelkezés összhangban áll a Gt. szabályaival, hiszen bármely részvénytársaság alapszabálya rendelkezhet úgy, hogy az ügyvezető szerv elnökét a közgyűlés választja.⁸³ Az MNV Zrt. egyszemélyes részvénytársaság, így a közgyűlés hatáskörében eljáró minisztert illeti meg a jogosultság. Az Igazgatóság tagjainak és elnökének kinevezése tekintetében a Vagyontörvény egy kritériumot tartalmaz. Az Igazgatóság tagjává csak olyan magyar állampolgár nevezhető ki, aki felsőfokú végzettséggel rendelkezik, és kiemelkedő elméleti vagy gyakorlati tudással, tapasztalattal bír a vagyonkezelés és a pénzügyi tevékenység területén.⁸⁴ Ilyen, vagy ehhez hasonló követelménnyel a Gt.-ben nem találkozunk, az igazgatósági pozíciók betöltése nincsen pozitív feltételhez kötve, a Vagyontörvény e szabálya tehát speciális a Gt.-hez képest.

Míg a Gt. szerinti igazgatóság legalább 3, legfeljebb 11 tagot számlálhat,⁸⁵ addig a Vagyontörvény az Igazgatóság kapcsán konkrétan meghatározza, hogy az maximum 7

⁸¹ Vagyontörvény 20. § (1) és (2) bek.

⁸² Kisfáludi András „Társasági jog” (Complex, Budapest, 2007, 587.)

⁸³ Gt. 243. § (1) bek.

⁸⁴ Vagyontörvény 20. § (3) bek.

⁸⁵ Gt. 243. § (1) bek.

tagból állhat. A tagokat öt évre nevezik ki. Ez az időtartam törvényileg rögzített, ennél rövidebb vagy hosszabb határozott, illetve határozatlan időre az ügyvezető szerv tagjait és elnökét nem lehet kinevezni. Ezzel a rendelkezéssel a Vagyontörvény eltér a Gt. által rögzítettektől. A Gt. ugyanis mind a határozatlan, mind a határozott idejű kijelölést, illetve megválasztást ismeri az operatív szerv tagjainak vonatkozásában.⁸⁶ Az igaz, hogy a határozott idejű kijelölés vagy megválasztás maximális időtartama szintén öt évben van meghatározva, ám ennél rövidebb ideig is betölthető a tisztség. Az eltérő szabályozás elsődleges célja a hosszú távú és megbízható működés biztosítása, ám másodlagosan a kormányzatokon átnyúló működés, ezáltal a semleges, a végrehajtó hatalomtól független vagyonkezelés célja is felmerülhet. E célkitűzések alapvetően helyes irányba terelik a részvénytársaságot, ám elgondolkodtató, hogy a második célnak az Igazgatóság vonatkozásában van-e létjogosultsága. Egy állami tulajdonú gazdasági társaság nem függetlenedhet a kormányzattól, hiszen annak politikáját valósítja meg. Sólyom László szerint az MNV Zrt. nem egy kormánytól független alkotmányos szerv,⁸⁷ amelynek a kormányzati ciklusokon átívelő mandátumokra lenne szüksége. Véleményem szerint – az előbbi gondolat fényében – indokolatlan a Gt.-től eltérő szabályozás: a generális társasági jogi szabályok is érvényre tudnák juttatni a felelős vagyongazdálkodás követelményét, a felelősségi rendelkezésekkel megerősítve biztosítani tudnák az elérendő célokat. Annál is inkább, mivel az igazgatósági tagok bármikor visszahívhatók, azaz vezető tisztségviselői jogviszonyuk az öt éves megbízatás alatt bármikor megszüntethető, ennél fogva a fentebb elemzett garanciális jellegű szabályozás érvényét veszítheti.

b, A mindennapi működés

Az Igazgatóság testületként működik, a saját maga által az alakuló ülésen elfogadott ügyrend alapján.⁸⁸ Az üléseket az Igazgatóság elnöke hívja össze és vezeti, aki ezen kívül több, adminisztratív jellegű feladatot is ellát.⁸⁹ Az ülések napirendjét ő határozza meg, s azt az előterjesztésekkel együtt legalább öt nappal a tervezett ülés előtt eljuttatja a tagokhoz. Ő szervezi meg az állandó meghívottak és az esetileg meghívott személyek ülésen való megjelenését is. Az Igazgatóság részére a részvényesi joggyakorló írásban utasítást adhat, amelyet az ügyvezetés köteles végrehajtani.⁹⁰ A miniszter e jogosultsága az egyszemélyes

⁸⁶ Gt. 24. § (1) bek.

⁸⁷ Mihályi Péter i.m. 503.

⁸⁸ Vagyontörvény 20. § (12) és (13) bek.

⁸⁹ SzMSz 8. § (1) bek.

(<http://www.mnvzrt.hu/mnv/mukodesjogihattere/szmsz20120522.html>; 2012. aug. 25.)

⁹⁰ Vagyontörvény 20. § (8) bek.

részvénytársasági jelleghez köthető, utasításadási joga a Gt.-ben is megtalálható.⁹¹ (Azaz a vezető tisztségviselők önfelelősségének elve nem érvényesül.⁹²) Ennek megfelelően tehát az Igazgatóság hatáskörébe tartozó feladatokat a miniszter – eseti jelleggel – magához vonhatja.⁹³ Az Igazgatóság az ülésen elhangzottak alapján dönt a napirendben foglaltakról: határozatképességéhez a tagok több mint a felének jelenléte szükséges, azaz legalább négy igazgatósági tagnak ott kell lennie a szavazáskor, amely egyszerű szótöbbséggel történik.⁹⁴ A Gt. nem rendelkezik az ügyvezető szerv határozatképességéről, sem határozatainak elfogadásáról. A Vagyontörvény a Gt. legfőbb szervre vonatkozó általános szabályához nyúl vissza és alkalmazza az Igazgatóság vonatkozásában.⁹⁵ A meghozott határozatokat az elnök írja alá, ő gondoskodik azok nyilvánosságra hozataláról is. Az ülésről jegyzőkönyv készül, amelynek tartalmi elemei megegyeznek a Gt.-ben foglaltakkal, azaz tartalmazza a jelenlévők nevét, a napirendi pontokat, a határozatokat, a leadott szavazatokat, az esetleges hozzászólásokat, különvéleményeket, nyilatkozatokat.⁹⁶ A Gt. a közgyűlés kapcsán rögzíti a jegyzőkönyv jellemzőit, a Vagyontörvény pedig az ügyvezető szerv vonatkozásában. Az MNV Zrt. egyszemélyes részvénytársaságként működik, így közgyűlése nincs. Mivel az Igazgatóság igen komoly döntéseket is hoz, kiemelt jelentőséggel bír, hogy annak üléseiről olyan dokumentáció készüljön, ami a későbbiekben hitelt érdemlően igazolja az ott elhangzottakat. Az általános szabályok alapján, a részvénytársaságok közgyűlésein megjelenő jegyzőkönyv alkalmas e célra.

Előfordulhat, hogy az Igazgatóság elnöke nem tudja ellátni az ülésekkel kapcsolatos teendőit, ekkor gondoskodnia kell arról, hogy távolléte esetén is biztosított legyen a zavartalan működés. Az elnök akadályoztatása esetén feladatait az általa kijelölt tag látja el,⁹⁷ ha viszont a kijelölést sem tudja megtenni, a vezérigazgató hívja össze az Igazgatóságot, amely dönt a megbízás kérdésében.⁹⁸ Az elnöknek törvényben előírt kötelessége, hogy kijelölje azt a személyt, aki az ő tevékenységét fogja végezni, ám a jelölt személyéről maga dönt.

A Kormány az MNV Zrt. működéséről, az állami vagyonról és az azzal való gazdálkodásról minden év szeptember 30. napjáig köteles – az előző évet alapul véve –

⁹¹ Gt. 22. § (5) bek.

⁹² Sárközy Tamás (szerk.) „Üzleti jog” (Typotex, Budapest, 2008, 99.)

⁹³ 17/2012. VI.

⁹⁴ Vagyontörvény 20. § (15) bek.

⁹⁵ Gt. 20. § (6) bek.

⁹⁶ Vagyontörvény 20. § (17) bek.

⁹⁷ Vagyontörvény 20. § (14) bek.

⁹⁸ SzMSz 8. § (2) bek. (U. o.)

beszámolni az Országgyűlésnek.⁹⁹ Nyilvánvaló, hogy a beszámolóban az Igazgatóság tevékenysége is feltüntetésre kerül. A beszámolási kötelezettség alapvetően az államigazgatási, költségvetési szervek működéséhez kötődik, ám annak indokai az állami vagyonkezelő részvénytársaság esetében megmagyarázhatóak. Az MNV Zrt. a Magyar Állam által alapított gazdasági társaság, amely az állam vagyonát kezeli, azzal gazdálkodik. Stratégiai feladatot lát el, amely alapján indokolt egy plusz, garanciális jellegű kötelezettség, amelyet a Kormány teljesít.

c, A kizáró okok

A Vagyontörvény az Igazgatóság és a Felügyelő Bizottság tagjaira vonatkozó közös szabályok között rendezi a kizáró okokat, illetve az összeférhetlenségi- és versenytilalmi szabályokat.¹⁰⁰ Négy abszolút és ideiglenes kizáró okot rögzít,¹⁰¹ amelyek közül három – eltérő megfogalmazásban – szerepel a Gt.-ben, ezért azok elemzésére nem térek ki.¹⁰² Csupán egyetlen kizáró ok minősíthető speciálisnak: az Igazgatóság tagja nem lehet országgyűlési, illetve önkormányzati képviselő, miniszter, polgármester, valamint főpolgármester.¹⁰³ A kizáró ok célja világos és egyértelmű. Az állami vagyonkezelő részvénytársaság ügyvezető szervében nem lehet olyan személy, aki maga is érdekelt a közpénzek felhasználásában, azok elosztásában, hiszen ez olyan mértékű összefonódást valósítana meg, amely a rendeltetésszerű vagyongazdálkodás és a közélet tisztaságának követelménye mellett nem fordulhat elő.

d, Az összeférhetlenségi- és versenytilalmi szabályok

Az összeférhetlenségi- és versenytilalmi szabályok – akárcsak a Gt.-ben – három személyi kört érintenek: az Igazgatóság tagjait, azok közeli hozzátartozóit, élettársait. Az összeférhetlenségi rendelkezés csak a Felügyelő Bizottság viszonylatában zárja ki a tisztségviselést, más szerv kapcsán – legyen az külső, akár belső szerv – nem, a tilalom az igazgatósági jogviszony fennállását követő két évre is kiterjed.¹⁰⁴

⁹⁹ Vagyontörvény 19. § (3) bek.

¹⁰⁰ Vagyontörvény 20/F. § (1) bek.

¹⁰¹ Papp T. (szerk.) „Társasági jog” (Lectum, Szeged, 2011, 159-160.)

¹⁰² A Gt. 23. § (4) – (6) bek. további három kizáró okot rögzít. Ezek elméletileg alkalmazhatóak lennének az MNV Zrt. Igazgatóságának tagjaira is, azonban a Gt. és a Vagyontörvény lex generalis – lex specialis viszonya miatt figyelmen kívül maradnak.

¹⁰³ Vagyontörvény 20/F. § (1) bek. a.pont

¹⁰⁴ Vagyontörvény 20/F. § (2) bek.

A Vagyontörvény versenytilalmi rendelkezéseinek egyik vetülete a más gazdálkodó szervezetekben történő tisztségviselést zárja ki. Kimondja, hogy az érintett személyi kör tagjai nem lehetnek vezető tisztségviselők, felügyelőbizottsági tagok, valamint könyvvizsgálók olyan gazdálkodó szervezetben, amely az államtól részesedést szerzett az igazgatósági tag jogviszonyának fennállása alatt.¹⁰⁵ Lényeges, hogy csak az államtól részesedést szerzett jogalanyokkal kapcsolatban rögzíti a tilalmat, viszont nem csupán az ügyvezetést, hanem az ellenőrzési rendszert érintően is tiltó szabályt fogalmaz meg. A szabályozás tehát egyrésztől szűkíti a Gt.-beli versenytilalmi rendelkezéseket, mert nem bármely azonos főtevékenységet végző gazdasági társaságra, illetve szövetkezetre vonatkozik, másrésztől viszont bővíti azt, amikor a felügyelőbizottsági tagságra, illetve a könyvvizsgálói megbízatásra is kiterjeszti annak érvényesülését. A tilalom alapján az igazgatósági tag vállalhat tisztséget olyan gazdálkodó szervezetben, amely a vezető tisztségviselői jogviszony keletkezése előtt szerzett az államtól részesedést, hiszen a Vagyontörvény csak a tisztség betöltése alatt szerzett részesedésekre vonatkozóan fogalmaz meg tiltást.

A versenytilalmi szabályok másik vetülete a részesedésszerzés korlátozásában jelentkezik. Ez alapján nem szerezhetsz részesedést az Igazgatóság tagja, közeli hozzátartozója, élettársa állami részvétellel működő, illetve olyan gazdálkodó szervezetben, amely a Magyar Államtól társasági részesedést szerzett.¹⁰⁶ A tilalom csak az igazgatósági tag jogviszonyának fennállása idejére vonatkozik. A Gt. alapján a vezető tisztségviselő nem szerezhetsz részesedést a gazdasági társaságéval azonos tevékenységet főtevékenységként megjelölő más gazdasági szervezetben.¹⁰⁷ A Vagyontörvény rendelkezése tehát szigorúbb: nem csupán a vezető tisztségviselőt, hanem annak hozzátartozóit is a tilalom hatálya alá vonja, valamint szintén az állami részvételhez, részesedéshez köti annak érvényesülését.

A versenytilalom harmadik szegmense az ügyletkötést, valamint az állami vagyongazdálkodás menetében való részvételt tiltja: a versenytilalmi szabályokkal érintettek az állami vagyonnal kapcsolatos pályázatokon nem indulhatnak, azzal kapcsolatos adásvételi szerződést nem köthetnek.¹⁰⁸ A rendelkezés szintén nem a Gt.

¹⁰⁵ Vagyontörvény 20/F. § (5) bek.

¹⁰⁶ Vagyontörvény 20/F. § (3) és (5) bek.

¹⁰⁷ Gt. 25. § (1) bek.

¹⁰⁸ Vagyontörvény 20/F. § (3) bek.

főtevékenységet alapul vevő megfogalmazását tekinti kiindulópontnak, hiszen az állami vagyon vonatkozásában fogalmazza meg a versenytilalmi rendelkezéseit.

e, A tagok jogállása, jogaik és kötelezettségeik

Az Igazgatóság tagjai működésük során személyesen járnak el: helyettesítésnek, képviseletnek nincs helye.¹⁰⁹ Jogaikra és kötelezettségeikre a társasági jogi jogviszony az irányadó, azzal a kitétellel, hogy az ott nem szabályozott kérdésekben a Ptk. megbízási szerződésre vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.¹¹⁰ A tagok tehát – a Gt.-től eltérően – csak megbízási jogviszonyban végezhetik tevékenységüket. A Gt. a vezető tisztségviselők vonatkozásában lehetővé teszi a munkaviszonyban történő feladatellátást is,¹¹¹ ám a Vagyontörvény utaló szabályából arra következtethetünk, hogy az MNV Zrt. igazgatósági tagjainak kapcsán ez a rendelkezés nem érvényesül.

A tagok eljárásuk során csak a jogszabályoknak, az alapító okiratnak, valamint a részvényesi joggyakorló határozatainak vannak alávetve.¹¹² A részvényesi joggyakorló – a már említetteknek megfelelően – az Igazgatóság részére írásban utasítást adhat, amelyet az köteles végrehajtani. Ez a rendelkezés a Gt. szabályán alapul, azonban a Ptk. megbízási szerződésre vonatkozó mögöttes joganyaga is előtérbe kerül: a megbízott a megbízó utasításainak megfelelően köteles eljárni feladatellátása során.¹¹³

A tagok jogaira, kötelezettségeire tehát a társasági jogviszony az irányadó, ám egy igazán különleges kötelezettséggel is találkozunk, ami nem e jogviszony sajátja: a tagoknak vagyonynyilatkozatot kell tenniük. A vagyonynyilatkozat-tételi kötelezettséget a 2007. évi CLII. törvény írja elő és a társaság alapító okiratában is megjelenik e követelmény. Az alapító okirat a törvény 3. §-ra utal, azonban nem egyértelmű, hogy e szakasz mely bekezdése tartalmazza az Igazgatóság tagjaira vonatkozó vagyonynyilatkozat-tételi kötelezettséget, mivel annak keletkezésére több bekezdés is irányadó lehet.¹¹⁴

Az Igazgatóság tagjainak kapcsán nem csak a vagyonynyilatkozat-tételi kötelezettség megjelenése jelent specialitást: a tagok nemzetbiztonsági átvilágítás alanyai. Az Igazgatóság ebben a jogszabályban sincs külön nevesítve, a törvény csak az állami

¹⁰⁹ Vagyontörvény 20. § (16) bek., illetve BDT. 2009. 90. és Zala Megyei Bíróság G. 20-01-040031/6 I.

¹¹⁰ Vagyontörvény 20. § (6) bek.

¹¹¹ Gt. 22. § (2) bek.

¹¹² Vagyontörvény 20. § (7) bek.

¹¹³ Ptk. 474. § (2) bek.

¹¹⁴ 2007. évi CLII. tv. 3. § (2) bek. e. pont vagy (3) bek. c. pont, illetve ea. és eb. pont

tulajdonú gazdálkodó szervezetek vezetőire utal.¹¹⁵ Véleményem szerint az Igazgatóság tagjai – sajátos feladataikra tekintettel – olyan személyeknek minősülnek, akiknél vizsgálni kell, hogy megfelelnek-e bizonyos biztonsági feltételeknek, amelyek az állami élet és a nemzetgazdaság jogszerű működésének szempontjából szükségesek.¹¹⁶

f, Feladat- és hatáskör

Az Igazgatóság feladat- és hatásköre igen széleskörű, a Vagyontörvény felsorolását¹¹⁷ az SzMSz bővíti ki.¹¹⁸ Az Igazgatóság a hagyományos ügyvezető szerv feladatain (például beszámolók készítése, szervezeti- és működési szabályzat elfogadása, egyéb szabályzatok megalkotása, ügyrend és üzleti terv készítése) kívül a speciálisan csak az MNV Zrt.-nél megjelenő feladatokat is ellátja. Az utóbbiak alapvetően az állami vagyon kezeléséhez, illetve az állami tulajdonú társaságokhoz kapcsolódnak és döntéshozatalt követelnek meg. (Például az állami vagyon elidegenítésével, hasznosításával, megterhelésével összefüggő döntés 500 millió forint értékhatár felett, döntés hitelfelvételről és kötvénykibocsátásról, egyéb gazdasági társaságok részére történő hitel, kölcsön és támogatás nyújtásáról.) E döntések az állami vagyon vonatkozásában stratégiaiak minősülnek, valamint a társaság mindennapi működését is érintik. Ennek megfelelően e hatáskörök inkább közgyűlési jellegűek, sem mint operatív szervhez tartozóak. Ez egyrészt azt jelenti, hogy az Igazgatóság bizonyos kérdésekben klasszikus közgyűlési hatáskörökkel is rendelkezik, ám ezek mellett ügyvezetési feladatait is ellátja. Másrészt az Igazgatóság olyan hatáskörökben is eljár, amelyekben – a Gt. szabályai szerint – az alapítónak,¹¹⁹ jelen esetben annak képviselőjének kellene eljárnia. Ennek megfelelően a részvényesi joggyakorló – a személyzetpolitikai kérdésekben való döntéseken és a társaság bizonyos dokumentumainak jóváhagyásán kívül – gyakorlatilag nem rendelkezik legfőbb szervi hatáskörökkel.¹²⁰ Az Igazgatóság bármilyen ügyet magához vonhat,¹²¹ a részvényesi joggyakorló már említett utasításadási joga tehát ellentételezésre kerül.

¹¹⁵ 1995. évi CXXV. tv. 2. melléklet 15. pont

¹¹⁶ 1995. évi CXXV. tv. 68. § (1) bek.

¹¹⁷ Vagyontörvény 20. § (4) bek.

¹¹⁸ SzMSz 7. § (1) bek. (U. o.)

¹¹⁹ Gt. 284. § (2) bek.

¹²⁰ SzMSz 5. § (U. o.)

¹²¹ Vagyontörvény 20. § (5) bek.

g. Az igazgatósági tagok felelőssége

Az Igazgatóság tagjai „*az ilyen tisztséget betöltő személyektől elvárható fokozott gondossággal és az állam érdekeinek elsődlegessége alapján kötelesek eljárni.*”¹²² Az általános felelősségi alakzat tehát látszólag kibővül. A Gt.-ben található felelősségi rendelkezés szerint az ügyvezetés tagjai az ilyen tisztséget betöltő személyektől általában elvárható gondossággal és a gazdasági társaság érdekeinek elsődlegessége alapján kötelesek eljárni.¹²³ A vezető tisztségviselők felelőssége szubjektív jogalapú és rendes mérce feletti (ám nem fokozott) felelősséget takar.¹²⁴ Véleményem szerint a Vagyontörvény és a Gt. ugyanazt a felelősségi alakzatot tartalmazza, a Vagyontörvény eltérő szóhasználata és az államérdek megjelenítése ellenére nem hoz létre speciális felelősségi rendelkezést.

A Vagyontörvény „fokozott” gondosságot követel meg az Igazgatóság tagjaitól azok eljárása során, míg a Gt. „általában elvárható” gondosságot ír elő. A gazdasági társaságok vezető tisztségviselői a polgári jog általános szabályai szerint felelnek, azaz akkor mentesülnek a felelősség alól, ha bizonyítják, hogy úgy jártak el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.¹²⁵ A Gt.-ben meghatározott, fokozott gondosság jelenti az általában elvárhatóságot.¹²⁶ A Gt. alapján a vezető tisztségviselők felelőssége meghaladja a rendes – a Ptk. 339 (1) bekezdése által rendezett – felelősséget, vonatkozásukban annak emelt szintjéről van szó. E felelősség a vezető tisztségviselő pozíciójából adódik, hiszen magasabban áll az elvárhatóság skáláján, mint más személyek.¹²⁷ Ennek oka abban keresendő, hogy – a már említetteknek megfelelően – önállóan jár el. Az igazgatósági tagnak tehát a tisztségéből eredően kell eleve nagyobb gondossággal, fokozottabb figyelemmel eljárnia és ezt a felelősségi tényállás első része már önmagában kifejezi.

Az igazgatósági tagok felelősségének másik vetülete az állami érdek elsődlegessége alapján történő feladatellátás. Az „állam érdeke” kifejezés több tényezőt foglal magában, amelyek összhangban állnak a vagyonkezelő feladataival. Az Igazgatóságnak az állami vagyon megőrzését, gyarapítását szolgáló, megalapozott döntéseket kell hoznia. Ettől eltérően a Gt. a gazdasági társaság érdekeinek primátusát hirdeti: a különféle társaságok

¹²² Vagyontörvény 20. § (9) bek.

¹²³ Gt. 30. § (2) bek.

¹²⁴ Papp T. (szerk.) i.m. 176.

¹²⁵ Ptk. 339. § (1) bek.

¹²⁶ BH. 2001. 594.

¹²⁷ Török Tamás „Felelősség a társasági jogban” (HVG-Orac, Budapest, 2007, 310.)

saját célkitűzéseiknek megfelelően járnak el, céljuk, hogy minél nagyobb mérlegfőösszeget érjenek el, a bevétel pedig évről-évre gyarapodjon.¹²⁸ A Vagyontörvény és a Gt. által rögzítettek ezen a ponton kapcsolódnak össze. Az MNV Zrt. kapcsán az állam érdeke és a társaság érdeke összefonódik, lényegében azonos tartalommal bír. A vagyonkezelő a Magyar Állam – mint alapító – érdekeinek és akaratának megfelelően köteles teljesíteni feladatát, így feladatainak, céljainak elérése az állam érdekének megvalósulását is jelenti, tehát álláspontom szerint a törvényi szóhasználat különbségének ellenére is az általános társasági jogi felelősségről van szó.

A Vagyontörvény ugyanezen szakasza a kollektív felelősséget is (a testületi ügyvezetés felelősségét) rendezi. Az igazgatósági tagok a jogszabályok, az alapító okirat, a joggyakorló miniszter határozatai, és saját kötelezettségeik felróható megszegésével okozott károkért tartoznak helytállni, korlátlanul és egyetemlegesen. E rendelkezés a Gt. szabályát veszi alapul.¹²⁹ Felelősségük nem csupán a részvénytársaság, hanem az állam (a részvénytársaság egyetlen tagja) irányában is fennáll, ami az alapítóhoz való kötődéssel, az egyszemélyes részvénytársasági formával magyarázható.

h, A megbízás megszűnése

Az igazgatósági tagok megbízásának megszűnéséről sem a Vagyontörvény, sem a SzMSz, sem az alapító okirat nem rendelkezik. A Vagyontörvény eredeti szövege ugyan tartalmazta a megbízás megszűnésének esetköreit, néhány részletszabályt is megállapított, ám a jelenleg hatályos szövegben egyedül a visszahívással találkozunk. A Vagyontörvény rögzíti, hogy az Igazgatóság tagjai tisztségükből bármikor visszahívhatók,¹³⁰ e jog a részvényesi joggyakorlót illeti meg.¹³¹ Véleményem szerint a megbízás megszűnésével kapcsolatban a Gt. általános szabályaihoz kell visszanyúlni. A Gt. – mint lex generalis – mögöttes joganyagként mindig ott áll a Vagyontörvény – mint lex specialis – hátterében, így az abban nem szabályozott kérdésekben az általános normaanyagot kell alkalmazni. Eszerint a vezető tisztségviselő megszűnése – a visszahíváson kívül – a megbízási időtartam lejártával, bármely kizáró ok megvalósulásával, lemondással, elhalálozással is bekövetkezhet.¹³²

¹²⁸ Török Tamás i.m. 95.

¹²⁹ Gt. 30. § (2) bek.

¹³⁰ Vagyontörvény 20. § (2) bek.

¹³¹ SzMSz 5. § (1) bek. f. pont (U. o.)

¹³² Gt. 31. § (1) bek.

i, A vezérigazgató

Az MNV Zrt. munkaszervezetének élén a vezető állású munkavállalónak minősülő vezérigazgató áll.¹³³ (Lásd: 1. melléklet) A vezérigazgató alapvetően három funkciót tölt be: vezeti a részvénytársaság munkaszervezetét, ellátja a társaság képviselétét, valamint saját hatáskörében döntéseket hoz.

A vezérigazgató a munkaszervezet vezetése kapcsán sokrétű feladatkörrel rendelkezik. A munkaszervezet fogalma társasági jogi szempontból nehezen értelmezhető. Munkaszervezet alatt az Igazgatóságon, a Felügyelő Bizottságon, valamint a könyvvizsgálón kívüli egyéb szervezeti egységeket és azok munkaviszonyban álló vezetőit és munkavállalóit értjük. A vezérigazgató alapvetően munkáltatónak minősül a társaság munkavállalói – az általános vezérigazgató-helyettes kivételével – felett, azonban előkészítő, javaslattevő, véleményező, kapcsolattartó, tájékoztató és végrehajtó tevékenységet is ellát a munkaszervezet irányítása során.¹³⁴

A vezérigazgató képviseli a részvénytársaságot harmadik személyekkel szemben, ő – bizonyos esetekben az általános vezérigazgató-helyettes – jeleníti meg az MNV Zrt.-t annak külső jogviszonyaiban.¹³⁵ Mivel a képviseletet a Vagyontörvény írja elő, törvényen alapuló képviseletről beszélhetünk. A vezérigazgató a társaság nevében és annak javára jár el, azaz közvetlen képviselet érvényesül, amely a Gt. rendelkezéseinek megfelelő.

A vezérigazgató saját hatáskörében dönt mindarról, amely nem tartozik az Igazgatóság hatáskörébe.¹³⁶ A hatásköri megosztás meghatározott értékhatárok alapján történik, amely gyakorlatilag azt jelenti, hogy a vezérigazgató bizonyos értékhatárig ugyan, de azonos típusú ügyekben jár el, mint az Igazgatóság. A vezérigazgató külön határozattal átruházhatja saját hatásköreit, ám bizonyos vagyoni kör tekintetében köteles ezt megtenni, így az általános vezérigazgató-helyettes is jelentős jogosítványokhoz jut.¹³⁷

A vezérigazgató jelenleg az Igazgatóság tagja is egyben. Ugyanilyen szervezeti megoldással találkozunk például az MFB Zrt.-nél, illetve az MVM Zrt.-nél is, azaz előfordulhat, hogy a részvénytársaságnál nem a Gt. szerinti vezérigazgató, hanem egy ilyen

¹³³ SzMSz 18. § (U. o.)

¹³⁴ SzMSz 19. § (1) és (2) bek. (U. o.)

¹³⁵ Vagyontörvény 20/G. § (2) bek.

¹³⁶ SzMSz 10. § (1) bek. (U. o.)

¹³⁷ SzMSz 10. § (2) bek. (U. o.)

címmel felruházott személy jár el.¹³⁸ A jogszabályok nem zárják ki, hogy az igazgatóság egy tagja a vezérigazgató címet viselje, és e minőségében munkavállalóként lássa el feladatait.¹³⁹ A vezérigazgató tehát kettős jogállású: egyrészt vezető állású munkavállaló, másrészt megbízási jogviszonyban tevékenykedő vezető tisztségviselő.¹⁴⁰ Felmerül azonban a kérdés, hogy nem lenne-e célszerűbb egy igazgatósági tagot kijelölni azoknak a feladatoknak az ellátására, amit jelenleg a vezérigazgató végez? A részvénytársaságok igazgatóságai testületként működnek, annak tagjai között kialakulhat hatáskör- és feladatmegosztás, ha annak ügyrendje így rendelkezik.¹⁴¹ Ennek alapján elképzelhető lenne egy tag kijelölése a vezérigazgatói feladatok ellátására, azaz külön vezérigazgatói posztot nem kellene létesíteni.

2. A Felügyelő Bizottság

A részvénytársaság legfontosabb ellenőrző szerve a Felügyelő Bizottság, amely az MNV Zrt. működését és az állami vagyonnal való gazdálkodást ellenőrzi.¹⁴² Az MNV Zrt.-nél kötelező volt a Felügyelő Bizottság létrehozása, hiszen annak felállítását a Vagyontörvény rendeli el a vagyonkezelő tevékenységére tekintettel, a köztulajdon védelme érdekében.¹⁴³ A közpénzek felhasználásának átláthatóságához, célszerűségének biztosításához fűződő érdek indokolja az ellenőrző szerv kötelező működését.¹⁴⁴ A Felügyelő Bizottság a Gt. szabályaitól eltérően nem csupán az ügyvezető szervet, hanem az egész részvénytársaságot ellenőrzi, így szélesebb körben látja el tevékenységét, mint egy általános szabályok szerint működő felügyelőbizottság.

A Felügyelő Bizottság szakmai irányítása és ellenőrzése alatt áll az Ellenőrzési Igazgatóság. Az Ellenőrzési Igazgatóság a Felügyelő Bizottság munkáját segíti, ellátja a tulajdonosi ellenőrzési feladatokat, valamint a vezetői ellenőrzés körébe tartozó tevékenységet.¹⁴⁵ Az Ellenőrzési Igazgatóság a Felügyelő Bizottságot segítő szerv, a társaság gyakorlatában ennek munkavállalói végzik az elrendelt vizsgálatok, ellenőrzések végrehajtását. A Felügyelő Bizottság elnöke felhatalmazást ad az Ellenőrzési Igazgatóság

¹³⁸ Bodor Mária (szerk.) „Részvénytársaság” (HVG-Orac, Budapest, 2008, 169-170.)

¹³⁹ ÍH 2009. 83. II.

¹⁴⁰ Károlyi Géza – Fézer Tamás (szerk.) „A gazdasági szféra alanyai – gazdasági társaságok” (Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2007, 135.)

¹⁴¹ Gt. 243. § (2) bek.

¹⁴² Vagyontörvény 20/A. § (1) bek.

¹⁴³ Gt. 33. § (2) bek. c.pont

¹⁴⁴ Nochta Tibor „Társasági jog” (Dialóg Campus, Budapest – Pécs, 2011, 151.)

¹⁴⁵ SzMSz 14. § (2) bek. (U. o.)

elnökének és tagjainak számára, hogy ellenőrzési tevékenységet végezzenek,¹⁴⁶ amelynek során a szerv gyakorlatilag azonos hatáskörökkel bír, mint a Felügyelő Bizottság. Azt lehet mondani, hogy az MNV Zrt. ellenőrzési tevékenysége e két szerv vonatkozásában két részre oszlik: a Felügyelő Bizottság a döntéshozó, iránymutató, míg az Ellenőrzési Igazgatóság az előkészítő, végrehajtó szerv.

A továbbiakban a Felügyelő Bizottságra vonatkozó rendelkezéseket fogom elemezni.

a, A tagok kinevezése, megbízásuk időtartama

A Felügyelő Bizottság egy 5 tagból álló testület, amelynek elnökét és tagjait a részvényesi joggyakorló miniszter nevezi ki öt évre.¹⁴⁷ A társasági jog általános rendelkezései szerint egy felügyelőbizottság legalább 3, legfeljebb 15 tagú lehet,¹⁴⁸ a Vagyontörvény tehát a Gt. által megadott határok között állapítja meg a szerv létszámát, azonban mozgásteret nem biztosít, kógens szabályozást ad. Az elnököt nem a tagok választják maguk közül, őt a miniszter nevezi ki. A Gt. szabályai szerint a tagoknak kellene elnököt választani, de ettől törvény vagy társasági szerződés rendelkezése eltérhet,¹⁴⁹ ennek megfelelően maga a Vagyontörvény határozza meg a speciális szabályt. A kinevezés – az Igazgatóságnál szabályozottaktól eltérően – nincs törvényileg végzettséghez, szakmai gyakorlathoz kötve, azonban a Felügyelő Bizottság tagjai is magasan kvalifikált, elismert szakemberek, azaz a tételes norma hiánya ellenére is érvényesül bizonyos feltételrendszer a kinevezésnél.

A Felügyelő Bizottság elnökének és tagjainak a megbízása öt évre szól. Az Igazgatósághoz hasonlóan ezen időtartam is törvényileg rögzített. A határozott ideig tartó megbízás alapvetően ugyanazokat a célokat szolgálja, mint az Igazgatóságnál, így erre az ott kifejtettek az irányadók.

b, A mindennapi működés és a munkavállalói participáció hiánya

A Felügyelő Bizottság mindennapi működésére alapvetően ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint az Igazgatóság napi tevékenységére. A Felügyelő Bizottság is testületként jár el és az alakuló ülésen elfogadott ügyrend alapján működik.¹⁵⁰ Az ügyrend

¹⁴⁶ A Felügyelő Bizottság Ellenőrzési Szabályzata 2. pont

(http://mnvzrt.hu/data/cms576108/MNV_Zrt_FB_Ellenorzesi_Szabalyzat.pdf; 2012. aug. 25.)

¹⁴⁷ Vagyontörvény 20/A. § (2) bek.

¹⁴⁸ Gt. 34. § (1) bek.

¹⁴⁹ Gt. 34. § (2) bek.

¹⁵⁰ Vagyontörvény 20/C. § (1) és (2) bek.

mellett azonban az Ellenőrzési Szabályzat, a félévre megállapított munkaterv, a Tulajdonosi Stratégiai Ellenőrzési Terv, illetve a Tulajdonosi Ellenőrzési Szabályzat is irányadó működése során. Üléseit az elnök hívja össze, annak akadályoztatása esetén pedig az általa kijelölt tag végzi e feladatot.¹⁵¹ A Felügyelő Bizottság akkor határozatképes, ha tagjai közül legalább hárman jelen vannak, a határozatok egyszerű szótöbbséggel születnek.¹⁵² A Gt. szerint viszont a határozatképességhez a tagok legalább kétharmadának, de legalább három tagnak jelen kell lennie a határozat meghozatalakor.¹⁵³ A különbség nem jelentős, hiszen az öt tagból álló ellenőrző szerv kétharmada négy főt jelent, tehát három személy eleve mindig kell a határozatképességhez. Az ülésekről jegyzőkönyvet kell felvenni, melynek tartalmi elemei megegyeznek az Igazgatóságnál leírtakkal.¹⁵⁴ Az üléseken meghívottként jelen van az Igazgatóság elnöke vagy tagja, a részvényesi joggyakorló miniszter képviselője, illetve a vezérigazgató.¹⁵⁵

Az Igazgatóságnál kifejtett – a Kormányt terhelő – beszámolási kötelezettség keretében közvetve a Felügyelő Bizottság tevékenységéről is számot kell adni. Ezen átfogó, egységes beszámolón kívül azonban a Felügyelő Bizottságot közvetlen számadási kötelezettség is terheli: a következő év augusztus 31. napjáig köteles működéséről beszámolni a részvényesi joggyakorlónak, az elkészült beszámolót pedig az Állami Számvevőszéknek is megküldi.¹⁵⁶ (Az Állami Számvevőszék az állami vagyonnal való felelős gazdálkodást általános hatáskörrel ellenőrzi,¹⁵⁷ ezért kell megküldeni számára az elkészült beszámolót.) Az MNV Zrt. belső ellenőrző szervénél megjelenő kötelezettség indoka ugyanaz, mint a Kormány számadási kötelezettségének: a stratégiai feladat, illetve a köztulajdon védelme megköveteli, hogy szoros együttműködés alakuljon ki a részvénytársaság, a miniszter, a végrehajtó és a törvényhozó hatalom között, hiszen az eredményes és felelős vagyongazdálkodás csak ennek létrejöttével valósulhat meg.

A Felügyelő Bizottságban nincs munkavállalói participáció, azt maga a Vagyontörvény zárja ki.¹⁵⁸ Az MNV Zrt átlagos statisztikai létszáma 2011-ben 388 fő volt, tehát a

¹⁵¹ Vagyontörvény 20/C. § (3) bek.

¹⁵² Vagyontörvény 20/C. § (4) bek.

¹⁵³ Gt. 34. § (2) bek.

¹⁵⁴ Vagyontörvény 20/D. § (1) bek.

¹⁵⁵ Vagyontörvény 20/D. § (2) bek.

¹⁵⁶ Vagyontörvény 20/D. § (7) bek.

¹⁵⁷ 2011.évi LXVI. tv. 1. § (3) bek.

¹⁵⁸ Vagyontörvény 19. § (2) bek.

Felügyelő Bizottságban helyet kellene kapnia a munkavállalók képviselőjének is.¹⁵⁹ Az Alkotmánybíróság az Állami Vagyongazdálkodási Rt.-vel kapcsán már foglalkozott hasonló kérdéssel, tehát a már hivatkozott alkotmánybírósági határozat megállapításai az MNV Zrt.-re is irányadóak.¹⁶⁰ Eszerint a munkavállalói participáció nem alkotmányos alapjog, ezért nem részesül alkotmányjogi védelemben. Az állami vagyongazdálkodási stratégiai feladatot lát el, a nemzeti gazdaság egészét befolyásoló döntéseket hoz, ezért olyan szakmai szempontok alapján kell működnie, amik megelőzik a dolgozói részvétel célját, sőt lehetővé teszik annak mellőzését is. Mivel az ellenőrző szerv bonyolult feladatokat lát el, azokat csak magasan képzett személyek tudják elvégezni, a munkavállalói küldöttek jelenléte szükségtelen. Ennek alapján nem valósul meg diszkrimináció, a vagyongazdálkodási működése jogszerűnek minősül.

c, A kizáró okok, valamint az összeférhetetlenségi- és versenytilalmi szabályok

A Vagyontörvény a kizáró okokat, illetve az összeférhetetlenségi és versenytilalmi szabályokat az Igazgatóság és a Felügyelő Bizottság tagjaira nézve egységesen állapítja meg, ezért a Felügyelő Bizottság tagjaira vonatkozó szabályokra az Igazgatóság elemzésénél leírtak az irányadóak. A Gt. a felügyelőbizottsági tagokra vonatkozó kizáró okok, illetve összeférhetetlenségi- és versenytilalmi rendelkezések kapcsán visszautal az ügyvezető szervnél leírtakra,¹⁶¹ azaz a Gt. is egységesen határozza meg az irányadó szabályokat, azonos szabályozási technikát alkalmaz. Specialitásként jelentkezik azonban, hogy a Vagyontörvény a Felügyelő Bizottság tagjait érintő két kizáró okkal összefüggésben (büntetett előélet, illetve foglalkozástól eltiltás hatálya alatt állás) részletes eljárási rendet ír elő.¹⁶²

d, A tagok jogállása, a vagyonyilatkozat-tételi kötelezettség és a nemzetbiztonsági átvilágítás

A Felügyelő Bizottság tagjai személyesen kötelesek eljárni, képviselőnek vagy helyettesítésnek nincs helye működése során.¹⁶³ A tagok megbízási jogviszony keretében látják el tevékenységüket, így jogviszonyukra a Ptk. megbízási szerződésre irányadó szabályait is alkalmazni kell. A tagok jogai és kötelezettségei megegyeznek a Gt.-ben

¹⁵⁹ MNV Zrt. – Foglalkoztatottak, juttatások
(http://mnvzrt.hu/mnvgazdalkodasa/foglalkoztatottakjuttatasok/Foglalkoztatottak_juttatasok_2011.html;
2012. aug. 28.)

¹⁶⁰ 33/1993. (V.25.) AB hat.

¹⁶¹ Gt. 36. § (3) bek.

¹⁶² Vagyontörvény 20/B. §

¹⁶³ Vagyontörvény 20/C. § (5) bek.

foglaltakkal és – az igazgatósági tagokhoz hasonlóan – őket is vagyonyilatkozat-tételi kötelezettség terheli.

A vagyonyilatkozat-tételi kötelezettséget szintén a 2007. évi CLII. törvény, illetve a társaság alapító okirata írja elő a Felügyelő Bizottság tagjai számára. E törvény kimondja, hogy az MNV Zrt. Felügyelő Bizottságának tagja köteles ötvenként vagyonyilatkozatot tenni.¹⁶⁴

Mivel az MNV Zrt. Felügyelő Bizottságának tagjai „fontos és bizalmas munkakört betöltő” személyek, így vonatkozásukban is érvényesül a nemzetbiztonsági átvilágítás. Az ellenőrzés azoknak a körülményeknek, információknak a felderítését szolgálja, amelyek felhasználásával e személyek tevékenysége jogellenes céllal befolyásolhatóvá válhat, amelynek eredményeként a nemzetbiztonságot sértő vagy veszélyeztethető helyzet állhat elő.¹⁶⁵

e, Feladat- és hatáskör

A Felügyelő Bizottság feladata a vagyonkezelő működésének, illetve az állami vagyonnal való gazdálkodásnak az ellenőrzése. Az ellenőrzés alapvető célja, hogy az MNV Zrt. tevékenységének szabályszerűségét, szakszerűségét folyamatosan nyomon lehessen követni a törvényes és hatékony működés elősegítése érdekében.¹⁶⁶ Ennek megfelelően a Felügyelő Bizottság – az Ellenőrzési Igazgatóság közreműködésével – többek között a jogszabályoknak és a belső szabályzatoknak való megfelelést, a meghozott döntések jogszerűségét és célszerűségét, a számviteli és információs rendszerek működésének hatékonyságát ellenőrzi.¹⁶⁷ Az ellenőrzés különféle vizsgálatok végrehajtása során valósul meg. A Felügyelő Bizottság féléves munkatervében határozzák meg azokat az ügyeket, amelyek kapcsán vizsgálatot kell végezni, és ugyanebben a dokumentumban jelölik ki a vizsgálatokat vezető, illetve végző személyeket, akik számára általában igen rövid határidő áll rendelkezésre az ellenőrzés lefolytatására.

A Felügyelő Bizottság az elkészült beszámolókat és jelentéseket véleményezi, valamint kapcsolatot tart az állami vagyongazdálkodás legfőbb ellenőrével, az Állami Számvevőszékkel, így az gyorsabban és hatékonyabban tudja ellátni az MNV Zrt.-vel kapcsolatos ellenőrzési teendőit. Az állampolgároktól, illetve jogi személyektől beérkező

¹⁶⁴ 2007. évi CLII. tv. 3. § (3) bek.

¹⁶⁵ 1995. évi CXXV. tv. 68. § (2) bek.

¹⁶⁶ A Felügyelő Bizottság Ellenőrzési Szabályzata 7. pont (U. o.)

¹⁶⁷ A Felügyelő Bizottság Ellenőrzési Szabályzata 13. pont (U. o.)

bejelentéseket fogadja, megvizsgálja, azokra reagál, így az ellenőrző szervek a társadalmi kontrollt is elősegítik.

A Felügyelő Bizottság egyik legfontosabb feladata az Igazgatóság által elfogadott beszámolókról való írásbeli jelentéskészítés.¹⁶⁸ A fentiekben kifejtésre került, hogy az MNV Zrt rábízott, illetve saját vagyonnal is rendelkezik, így az Igazgatóságnak két beszámolót kell a Felügyelő Bizottság elé terjesztenie. A beszámolókról minden esetben jelentés készül. A Felügyelő Bizottság által készített jelentéseknek – a Gt.-beli szabályoknak megfelelően – nincs kötelező ereje, nem kötik a részvényesi joggyakorló minisztert a beszámolók elfogadása során. (Az MNV Zrt. eddigi működése során a részvényesi joggyakorló minden esetben elfogadta mind a rábízott, mind a saját vagyonnal kapcsolatos beszámolót, ám azt mindig kiemelte, hogy a korábbi Ellenőrző Bizottság, a Felügyelő Bizottság, illetve a könyvvizsgáló észrevételeinek figyelembevételével döntött.¹⁶⁹ Ez azt jelenti, hogy mindenféleképpen szükség van az ellenőrző szervek mindenre kiterjedő vizsgálataira, hiszen csak ezek eredményeként kapható hiteles kép az állami vagyon és a részvénytársaság helyzetéről.)

Az Ellenőrzési Igazgatóság végzi a rábízott vagyonnal kapcsolatos tulajdonosi ellenőrzési feladatokat.¹⁷⁰ Ennek részletes szabályait a Tulajdonosi Ellenőrzési Szabályzat és a Tulajdonosi Stratégiai Ellenőrzési Terv tartalmazza. A tulajdonosi ellenőrzés célja a rendeltetésellenes, jogszerűtlen és hátrányos vagyongazdálkodás feltárása, majd a jogszerű állapot helyreállítása, továbbá a vagyonyilvántartás hitelességének a biztosítása.¹⁷¹ Az ellenőrzés hatálya alá az állami vagyont birtokló, használó, hasznait szedő és rendelkező személyek és szervezetek tartoznak, ám az ellenőrzés a többségi állami tulajdonú társaságok működésére is kiterjed. Az ellenőrzés lehet átfogó-, téma-, cél-, illetve utóellenőrzés, más csoportosítás szerint pedig szabályszerűségi-, rendszer-, illetve teljesítményellenőrzés. Az ellenőrzéseket a társaság öt évente végzi, az előre meghatározott prioritásoknak megfelelően.¹⁷² Egy általános szabályok szerint működő ellenőrző szerv ilyen hatáskörökkel nem rendelkezik, a Gt. szerinti ellenőrző szerv mindig csak a társaság ügyvezetése kapcsán látja el feladatát. A vagyonyilvántartás

¹⁶⁸ Vagyontörvény 20/D. § (4) bek.

¹⁶⁹ A részvényesi joggyakorló egyes határozatai

(<http://mnvzrt.hu/mnvgazdalkodasa/beszamolok/beszamolok.html>; 2012. aug. 30.)

¹⁷⁰ SzMSz 15. § (1) bek. (U. o.)

¹⁷¹ Tulajdonosi Ellenőrzési Szabályzat 2. pont

(http://mnvzrt.hu/data/cms606866/Tul_ell_szab.pdf; 2012. aug. 25.)

¹⁷² Tulajdonosi Stratégiai Ellenőrzési Terv

(http://mnvzrt.hu/data/cms490946/tulajdonosi_strategiai_ellenorzesi_terv.pdf; 2012. aug. 30.)

hitelességének a biztosítása, illetve az MNV Zrt.-n kívüli jogalanyok ellenőrzése tehát speciális hatásköröknek minősülnek. Ennek megfelelően a tulajdonosi ellenőrzés keretében az ellenőrzést végző személyeknek olyan jogai (például az ellenőrzött szerv helyiségébe belépés, előzetes értesítés nélküli vizsgálat) és kötelezettségei (például az ellenőrzött szerv tevékenységének zavarásától való tartózkodás, az ellenőrzött szerv vezetőjének tájékoztatása) vannak,¹⁷³ amelyek az általános szabályok alapján nem illelnék, illetve nem terhelnék őket.

A Felügyelő Bizottság további hatáskörei lényegében megegyeznek a Gt.-ben szabályozott felügyelőbizottsági hatáskörökkel.¹⁷⁴ Az MNV Zrt. Felügyelő Bizottságánál is megjelenik az Igazgatóság, illetve a vezető állású munkavállalóktól való tájékoztatás kérésének a joga, amelynek részletszabályait az alapító okirat tartalmazza. A Felügyelő Bizottság a részvénytársaság könyveibe, irataiba betekinthez, azokat megvizsgálhatja. A Felügyelő Bizottság – a törvényes működés őreként – a részvényesi joggyakorló miniszter felé jelzési jogkörrel rendelkezik: ha azt észleli, hogy az Igazgatóság, a vezérigazgató, illetve a társaság vezetésének tevékenysége jogszabályba, alapító okiratba, a részvényesi joggyakorló határozatába ütközik, vagy az sérti a Magyar Állam vagy a részvénytársaság érdekeit, köteles értesíteni az állami vagyon felügyeletéért felelős minisztert. A részvénytársaság egyszemélyes jellegénél fogva a legfőbb szerv összehívására nem kerülhet sor, így a minisztert kell a Felügyelő Bizottságnak értesítenie.

f, A Felügyelő Bizottság tagjainak felelőssége

A Felügyelő Bizottság elnökének és tagjainak a felelőssége megegyezik az Igazgatóság tagjainak felelősségével, ám ők – tevékenységüknek megfelelően – az ellenőrzési feladataik felróható megszegésével okozott károkért tartoznak helytállni.¹⁷⁵ Felelősségükre egyebekben az Igazgatóságnál leírtak az irányadóak.

g, A megbízatás megszűnése

A tagok megbízatása öt okból szűnhet meg: a megbízás időtartamának lejárta, visszahívás, lemondás, elhalálozás és a Vagyontörvényben szabályozott kizáró ok

¹⁷³ Tulajdonosi Ellenőrzési Szabályzat 8. és 9. pont (U. o.)

¹⁷⁴ Vagyontörvény 20/D. § (3)-(5) bek.

¹⁷⁵ Vagyontörvény 20/D. § (6) bek.

bekövetkeztével.¹⁷⁶ A Gt.-hez képest nem találkozunk eltéréssel, a megbízás megszűnése az általános társasági jogi szabályok szerint alakul.

3. A könyvvizsgáló

Az állami vagyongazdálkodás külső ellenőrzését elsősorban a társaság könyvvizsgálója végzi. Jogi anomália, hogy a Vagyontörvény a könyvvizsgáló jogállásáról, feladatáról egyáltalán nem rendelkezik. Az SzMSz is csak annyit rögzít, hogy az MNV Zrt.-nél független könyvvizsgáló működik, és több olyan jogszabályt felsorol, amelyek a könyvvizsgáló tevékenységére irányadóak. Ennek megfelelően – speciális szabályozás híján – a könyvvizsgálóra az általános szabályok vonatkoznak, azaz ugyanúgy a társaság pénzügyi-számviteli ellenőrzését látja el. Kiemelendő azonban, hogy a könyvvizsgáló „dupla munkát” végez: nem csupán a részvénytársaság saját vagyona, hanem a rábízott vagyon kapcsán elkészített beszámolót is véleményezi, a beszámolási kötelezettség két dokumentum irányában is terheli.

Látható, hogy elemzésemben az MNV Zrt. legfontosabb szervezeti egységeire térek csak ki. A társaság kiterjedt szervezetrendszerrel rendelkezik, amelynek teljeskörű analízise egyrészt meghaladná e dolgozat kereteit, másrészt indokolatlan. Mivel a Gt. sem nevesít további szervezeti egységeket a zártkörűen működő részvénytársaság vonatkozásában, valamint a vagyonkezelő egyéb egységei nem a Gt. alapján működnek, azok elemzését mellőzöm.

¹⁷⁶ Vagyontörvény 20/A. § (3) bek.

VI. Fejezet

Összegzés

Az állami vagyon kezelésének rendszerében a legfontosabb helyet a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zártkörűen működő Részvénytársaság foglalja el. A társaság még öt éve sem létezik, ám véleményem szerint ez idő alatt olyan sok változást élt meg, mint más szervek tíz év alatt sem. A reformok azt sugallják számunkra, hogy egy biztos lábakon nem álló szervezetrendszerrel van szó, amelyet a Magyar Állam kiemelkedő jelentősége miatt nehezen kezel.

A fentebb kifejtettek alapján látható, hogy az MNV Zrt. Igazgatósága alapvetően megfelel a társasági törvényben szabályozott ügyvezető szervnek. Néhány eltéréssel (ezek közül véleményem szerint a legfontosabb a hatáskör megosztása az Igazgatóság és a vezérigazgató között) találkozunk, ám ezek a társaság sajátos feladatának, jogállásának következményei. (Lásd: 2. melléklet) A vagyonkezelő stratégiai feladatot lát, amely adott esetben megköveteli a különleges szabályozást. Nagyon fontos azonban, hogy e különbségeknek mindig a hatékony és eredményes vagyonkezelést kell szolgálniuk, tehát a Gt.-től való eltérés nem lehet önkényes. Álláspontom szerint a jelenleg hatályos Vagyontörvény speciális rendelkezéseinek többsége megfelel e követelménynek, azonban találhatunk megalapozatlan különbséget is (például az Igazgatóság létszámának 7 főben történő maximalizálása), amelynek felülvizsgálata indokolt lehet.

Az MNV Zrt. Felügyelő Bizottsága szintén a Gt. alapján, annak megfelelően működik. Az Igazgatósághoz hasonlóan e szerv kapcsán is érvényesülnek bizonyos eltérések, ám ezek – a speciális feladatra tekintettel – összeegyeztethetők az általános szabályokkal. (Lásd: 3. melléklet) Igazán különleges, hogy két ellenőrző szerv gyakorlatilag azonos jogokkal és kötelezettségekkel látja el feladatait. E szervezetrendszer az ellenőrzési tevékenység megosztását teszi lehetővé, ezáltal az állami vagyongazdálkodás ellenőrzése hatékonyan, a lefektetett elvek, illetve célok mentén valósulhat meg, a könyvvizsgáló működésével kiegészülve pedig megfelelő ellenőrzést tud biztosítani.

Bár dolgozatom témája az MNV Zrt. társasági jogi szempontok szerinti elemzése, befejezésemben szeretnék az állami vagyongazdálkodás egészére, az azzal kapcsolatban megvalósítható koncepciókra koncentrálni. Álláspontom szerint az MNV Zrt. jelenlegi szervezetrendszerének nagymértékű módosításra csak akkor lenne szükség, ha az állami

vagyon kezelésének elvi alapjaiban állna be változás. Ennek megfelelően a következőkben az állami vagyonkezelés lehetséges útjait fogom bemutatni, amelyek közül bármelyik megvalósulása a Vagyontörvény módosítását, az MNV Zrt. szervezetrendszerének megváltoztatását teheti szükségessé.

A Vagyontörvény az egységes vagyonkezelés szellemében született meg 2007-ben. A jogalkotó célja az egységesítés, azaz a korábbi vagyonkezelő szervek megszüntetése és egy teljesen új szerv létrehozása volt. Ennek megfelelően jött létre az MNV Zrt., azonban mellette számos vagyonkezelő működött és működik napjainkban is. (Köztük a Magyar Fejlesztési Bank Zrt.) Elmondható tehát, hogy 2007-ben csak részben jött létre az egységes vagyonkezelés rendszere, amely napjainkban – a törvényhozó eredeti szándékával ellentétben – még szétagoltabbá kezd válni. 2010-ben az MNV Zrt.-ből történő „kiválással” létrejött a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet, amely az állami tulajdonú termőföldek felett gyakorolja az államot megillető tulajdonosi jogokat és kötelezettségeket. Egy nemrég megjelent kormányhatározat is a decentralizált rendszert erősíti: egy PPP-konstrukció állami tulajdonba vétele során mind az MNV Zrt., mind az MFB Zrt. közreműködik.¹⁷⁷ A jogalkotás tehát a Vagyontörvényben megfogalmazott céltól (centralizáció) eltérő irányba halad, noha – a korábbiakban említetteknek megfelelően – a világ más országaiban éppen ennek ellentéte figyelhető meg.

Álláspontom szerint az állami vagyonkezeléssel és az azt bonyolító szervezetrendszerrel kapcsolatban akár három út is járható lehet. Az egyik elképzelés a jogalkotó eredeti célkitűzését, a másik a jelenlegi berendezkedést, a harmadik pedig a köztes megoldást, az anyavállalat – leányvállalat konstrukciót, illetve az outsourcingot veszi alapul.

Véleményem szerint az egyik koncepció a Vagyontörvényben megfogalmazott elvárás mentén épülhetne fel. Ennek megfelelően egységes vagyonkezelés érvényesülne, ténylegesen egy szervezet kezelné az állam vagyonát. Mivel jelenleg az MNV Zrt. az a szerv, amely általános jelleggel erre a célra rendeltetett, így e feladatot továbbra is a részvénytársaság látná el. Ez a modell az állami vagyon tárgyainak az MNV Zrt.-hez történő „átcsoportosítását” igényelné, továbbá a korábbi vagyonkezelők sorsáról is rendelkezni kellene. A centralizált modell előnye, hogy a szükséges személyi- és tárgyi feltételek egy szervezeten belül állnak rendelkezésre, a szakértelem és a tapasztalat magas szintű vagyonkezelést tehet lehetővé.

¹⁷⁷ 1219/2012. (VI.26.) Korm.hat.

Ezen koncepcióval kapcsolatban azonban egy igen fontos kérdés merül fel: megvalósítható-e egy gazdasági társaság keretei között ekkora és ilyen jelentős vagyontömeg kezelése? Elméletileg igen, hiszen a Gt. rendelkezései a kis, családi betéti társaságoktól kezdve a több száz fős nyilvánosan működő részvénytársaságokra is irányadóak, e skálán belül pedig egy egyszemélyes részvénytársaságnak is helye van. Gyakorlatilag azonban, e koncepció megvalósulása esetén olyan mértékű gazdasági hatalom összpontosulna egy társaságon belül, amely adott esetben jóval nagyobb ellenőrzést kívánna meg, mint amelyet a Gt. keretei között biztosítani lehet.

A másik elképzelés a jelenlegi gyakorlatból indul ki. Mivel napjainkban is több vagyonkezelő kezeli az állam vagyonát, azok mindegyike fennmaradna és ugyanúgy működne tovább. Az MNV Zrt. egy lenne a sok vagyonkezelő közül, ennek megfelelően elveszítené az „első az egyenlők között” jellegét. Ez a szabályozás további vagyonelemek kivonását és azoknak más tulajdonosi joggyakorlókhoz történő áthelyezését is jelenthetné, amely a heterogén összetételű állami vagyonnak kedvezne. Az állami vagyon igen sokféle elemből tevődik össze, amelyek kezelése speciális szakértelmet, különleges szervezeti felépítést igényel, így adott esetben csupán egyetlen vagyonelem típusra koncentráló vagyonkezelők hatékonyabban tudnák ellátni feladatukat.

Ezen elképzeléssel kapcsolatban szintén megoldandó problémaként jelentkezne a joggyakorlás ellenőrzése. Az egymástól függetlenül, önállóan működő vagyonkezelők ellenőrzése több ideig tartana, és jóval több közpénzt emésztene fel, mint a centralizált vagyonkezelés esetében.

Véleményem szerint az MNV Zrt anyavállalatként is működhetne, amely a harmadik – köztes – elképzelés alapját jelentené. A társaság meghatározó befolyást gyakorolna bizonyos leányvállalatok felett, amelyek a vagyonkezelői tevékenységet végeznék. Az MNV Zrt. tulajdonképpen kiszervezné a szolgáltatást (vagyonkezelést) olyan társaságoknak, amelyek megfelelő szakértelemmel, ellenőrizhetően és költséghatékonyan tudnák végezni e tevékenységet. A konstrukció hátránya azonban, hogy az outsourcing csupán néhány éve kezdett fejlődni Magyarországon, így annak mindenre kiterjedő szabályozása nem alakult még ki. Ez pedig veszélyeket rejthet magában, főleg, ha egy olyan fontos területről van szó, mint az állami vagyon és annak kezelése.

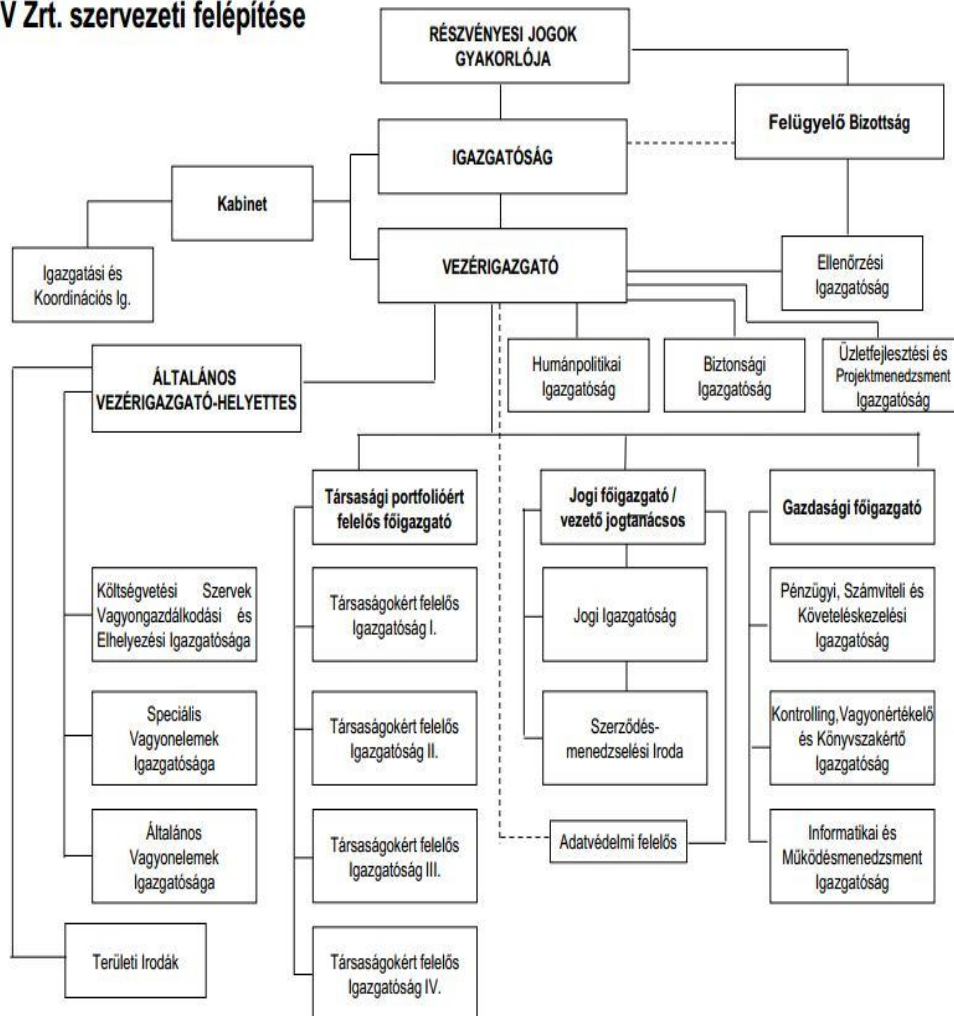
Álláspontom szerint a második variáció alapján lehet a leghatékonyabb vagyonkezelési tevékenységet folytatni Magyarországon, amely több okra vezethető vissza. Egyrészt a

magyar állam tulajdonában lévő vagyont – sajátos összetétele miatt – nem lehet egyetlen szervezet kezelésébe adni, sokkal célszerűbb, ha bizonyos vagyontárgyakra specializálódó vagyonkezelők végzik e feladatot. A vagyonkezelés így valóban szakmai szempontok szerint tud működni és az eredményesség követelménye jobban tud érvényesülni. Másrészt az elmúlt bő húsz év történései is a decentralizációs modell létjogosultságát igazolják: Magyarországon – a törekvések ellenére sem – soha nem alakult ki az állami vagyon kezelésének teljesen egységes rendje. Mindig több vagyonkezelő működött, az összes állami tulajdonban lévő vagyonelem sohasem volt egyszerre, egyetlen szervezet kezelése alatt. Harmadrészt pedig a magyar társadalom – véleményem szerint – idegenkedik a nagy gazdasági hatalommal rendelkező „szuperholdingoktól”, márpedig a centralizált vagyonkezelési rendszer egy ilyen szervet igényelne. Ez azonban valószínűleg a társadalom ellenérzését váltaná ki, amely nem kedvezne az állami vagyongazdálkodás hatékonyságának. Mindezek alapján véleményem szerint a jelenlegi, széttagolt rendszer alapvetően megfelelő, a fentebb leírtak figyelembevétele azonban nem mellőzhető.

Mellékletek

Szervezeti ábra (1. melléklet)

Az MNV Zrt. szervezeti felépítése

(Forrás: <http://mnvzrt.hu/data/cms638285/SzMSz20120423szervezetiabra.pdf>, 2012. augusztus 25.)

Az Igazgatóságra vonatkozó rendelkezések összefoglalása, a Vagyontörvény és a Gt. szabályainak összevetése (2. melléklet)

Ismérvek	Vagyontörvény	Gt.
1. Kinevezés	Legfeljebb 7 tag, 5 évre, az elnököt nem a tagok választják, kinevezési feltétel	Legalább 3, legfeljebb 11 tag, határozatlan vagy határozott időre, az elnököt általában a tagok választják, nincs kinevezési feltétel
2. Mindennapi működés	Határozatképesség: a tagok több mint felének a jelenléte szükséges, határozathozatal: egyszerű többség, beszámolási kötelezettség	Határozatképesség, határozathozatal nincs szabályozva, beszámolási kötelezettség nincs
3. Kizáró okok	4 abszolút és ideiglenes kizáró ok (ezek közül 1 egyáltalán nem szerepel a Gt.-ben)	6 abszolút és ideiglenes kizáró ok (ezek közül 3 egyáltalán nem szerepel a Vagyontörvényben), ezeken kívül további kizáró okok
4. Összeférhetetlenségi- és versenytilalmi szabályok	Összeférhetetlenségi rendelkezés a Felügyelő Bizottság kapcsán, 3 versenytilalmi szabály (alapja: az állami vagyon, illetve az állami részesedéssel működő gazdálkodó szervezetek, szélesebb személyi hatály)	Összeférhetetlenségi rendelkezés a Felügyelő Bizottság és a könyvvizsgáló kapcsán, 3 versenytilalmi szabály (alapja: a gazdasági társaság főtevékenysége, a részesedésszerzés és más vezető tisztségviselői poszt betöltése esetén csak a vezető tisztségviselőre terjed ki)
5. Jogállás, jogok és kötelezettségek	Megbízási jogviszony (a vezérigazgató munkaviszony), vagyonyilatkozat-tételi kötelezettség, nemzetbiztonsági átvilágítás	Megbízási jogviszony és munkaviszony, nincs vagyonyilatkozat-tételi kötelezettség, nem ír elő nemzetbiztonsági átvilágítást
6. Feladat- és hatáskör	Közgyűlési és igazgatósági hatáskörök keveredése, bármilyen ügyet magához vonhat, hatásköri megosztás a vezérigazgatóval	Hatáskörök tisztán elválasztva, nincs keveredés
7. Felelősség	Az ilyen tisztséget betöltő személyektől elvárható fokozott gondosság és az állam érdekeinek elsődlegessége alapján, van kollektív felelősség	Az ilyen tisztséget betöltő személyektől általában elvárható gondosság és a társaság érdekeinek elsődlegessége alapján, van kollektív felelősség
8. Megbízatás megszűnése	Csak a visszahívásról rendelkezik	7 esetkör (határozott idő letelte, visszahívás, kizáró ok bekövetkezése, lemondás, elhalálozás, munkaviszony megszűnése, egyéb törvényben szabályozott eset)

A Felügyelő Bizottságra vonatkozó rendelkezések összefoglalása, a Vagyontörvény és a Gt. rendelkezéseinek összevetése (3. melléklet)

Ismérvek	Vagyontörvény	Gt.
1. Kinevezés	5 tag, 5 évre, az elnököt nem a tagok választják	Legalább 3, legfeljebb 11 tag, az elnököt általában a tagok választják
2. Mindennapi működés	Határozatképesség: ha a tagok közül legalább hárman jelen vannak, határozathozatal: egyszerű szótöbbség, beszámolási kötelezettség, nincs munkavállalói participáció	Határozatképesség: a tagok legalább kétharmada, de legalább 3 tag jelen van, nincs beszámolási kötelezettség, bizonyos feltételek fennállása esetén kötelező a munkavállalói részvétel
3. Kizáró okok	Közös szabályok az Igazgatóság és a Felügyelő Bizottság tagjainak vonatkozásában, ám 2 ok kapcsán részletes eljárási rend	Visszaütal az ügyvezető szervnél leírtakra, nem ad külön szabályozást
4. Összeférhetetlenségi- és versenytilalmi szabályok	Közös szabályok az Igazgatóság és a Felügyelő Bizottság tagjainak vonatkozásában	Visszaütal az ügyvezető szervnél leírtakra, nem ad külön szabályozást
5. Jogállás, jogok és kötelezettségek	Megbízási jogviszony, vagyonyilatkozat-tételi kötelezettség, nemzetbiztonsági átvilágítás	Megbízási jogviszony, nincs vagyonyilatkozat-tételi kötelezettség, nincs nemzetbiztonsági átvilágítás
6. Feladat- és hatáskör	Az MNV Zrt. működését és az állami vagyonnal való gazdálkodást ellenőrzi, speciális hatáskörök a tulajdonosi ellenőrzés keretében, kapcsolat az Állami Számvevőszékkel, két beszámolóról két jelentést készít	Az ügyvezető szervezet ellenőrzi, egy beszámolóról egy jelentést készít
7. Felelősség	Az ilyen tisztséget betöltő személyektől elvárható fokozott gondosság és az állam érdekeinek elsődlegessége alapján, kollektív felelősség is	Az ilyen tisztséget betöltő személyektől általában elvárható gondosság, kollektív felelősség
8. Megbízás megszűnése	5 ok (Gt.-vel megegyezők)	5 ok (Vagyontörvénnyel megegyezők)

Irodalomjegyzék

Jogszabályok:

Magyarország Alaptörvénye

1959. évi IV. tv. a Polgári Törvénykönyvről

2007. évi CVI. tv. az állami vagyonról

2011. évi CXCVI. tv. a nemzeti vagyonról

1995. évi CXXV. tv. a nemzetbiztonsági szolgálatokról

1996. évi I. tv. a rádiózásról és televíziózásról

2001. évi XX. tv. a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról

2006. évi IV. tv. a gazdasági társaságokról

2006. évi V. tv. a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról

2007. évi CLII. tv. egyes vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettségekről

2010. évi LXXXVII. tv. a Nemzeti Földalapról

2011. évi LXVI. tv. az Állami Számvevőszékről

2011. évi CCVIII. tv. a Magyar Nemzeti Bankról

254/2007. (X.4.) Korm.rend. az állami vagyonnal való gazdálkodásról

5/2008. (I.22.) Korm.rend. a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. saját vagyonával és a rábízott állami vagyonnal kapcsolatos éves beszámoló készítési és könyvvizelési kötelezettségéről

Jogszabálynak nem minősülő források (közjogi szervezetszabályozó eszközök)

70/1997. (VII. 15.) Ogy.-i Hat.

1219/2012. (VI.26.) Korm.hat

Alkotmánybírósági és bírósági határozatok

1320/B/1990. AB hat.

28/1991. (VI.3.) AB hat.

59/1991. (XI.19.) AB hat.

46/1992. (IX.26.) AB hat.

33/1993. (V.25.) AB hat.

818/B/1997. AB hat.

BDT. 2009. 90.

BH. 1997. 36.

BH. 2001. 332.

BH. 2001. 594.

BH. 2002. 235.

BH. 2003. 332.

ÍH. 2009. 83.

Zala Megyei Bíróság G. 20-01-040031/6. I.

17/2012. VJ.

Monográfiák:

A Polgári Törvénykönyv magyarázata (Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1992)

A Polgári Törvénykönyv magyarázata (Magyar Hivatalos Közlönykiadó, Budapest, 2006)

Bárdos Péter – Menyhárd Attila „Kereskedelmi jog” (HVG-Orac, Budapest, 2008)

Bodor Mária (szerk.) „Részvénytársaság” (HVG-Orac, Budapest, 2008)

Drinóczi Tímea „Gazdasági alkotmány és gazdasági alapjogok” (Dialog Campus, Budapest – Pécs, 2007)

Imre Miklós „Közigazgatás és gazdaság” (HVG-Orac, Budapest, 2007)

Károlyi Géza – Fézer Tamás (szerk.) „A gazdasági szféra alanyai – gazdasági társaságok” (Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2007)

Kisfaludi András „Társasági jog” (Complex, Budapest, 2007)

Kovács Árpád „Közpénzügyek” (ELTE Eötvös, Budapest, 2010)

Lenkovics Barnabás „Dologi jog” (Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2006)

Menyhárd Attila „Dologi jog” (ELTE Eötvös, Budapest, 2010)

Mihályi Péter „A privatizáció enciklopédiája” (Pannon Egyetemi Könyvkiadó és MTA Közgazdaságtudományi Intézet, Veszprém és Budapest, 2010)

Nochta Tibor „Társasági jog” (Dialóg Campus, Budapest – Pécs, 2011)

Papp T. (szerk.) „Társasági jog” (Lectum, Szeged, 2011)

Petrik Ferenc „Tulajdonjogunk ma” (HVG-Orac, Budapest, 2007)

Sári János – Somody Bernadette: „Alapjogok” (Osiris, Budapest, 2008)

Sárközy Tamás „A korai privatizációtól a késői Vagyontörvényig” (HVG-Orac, Budapest, 2009)

Sárközy Tamás „Gazdasági státuszjog” (Aula, Budapest, 2007)

Sárközy Tamás (szerk.) „Üzleti jog” (Typotex, Budapest, 2008)

Török Tamás „Felelősség a társasági jogban” (HVG-Orac, Budapest, 2007)

Cikkek, tanulmányok

Bencze Izabella „A környezetbarát gazdaság és a nemzeti vagyon” (Lélegzet Alapítvány, Budapest, 2010, 671-727.)

Bencze Izabella: „A társadalmi tulajdont érintő „tulajdonrendezési eljárás” néhány elemének alkotmányossági következményei” (Gazdaság és Jog, 2005/4. szám, 3-8.)

Drinóczi Tímea – Frank Ádám „Az állami vagyon kezelésének egységesülő jogi szabályozása” (Közjogi Szemle, 2008/4. szám, 14-22.)

Gudra Tamás „Az állami vagyonkezelés rendjéről” (Gazdaság és Jog, 2010/1. szám, 3-10.)

Hetei Tibor András „Javaslat a közjogi személyekkel kapcsolatos törvényalkotásra” (Gazdaság és Jog, 2011/9. szám, 23-28.)

Sárközy Tamás „Az állami vagyonról szóló törvényről- Egy helyes gondolat hibás megvalósítása” (Gazdaság és Jog, 2009/3. szám, 3-7.)

Tóth András „Magyarország gazdasági rendje az Alaptörvény és piaci verseny viszonyára tekintettel” (Versenytükör, 2012/1. szám)

Internetes szakirodalom

A [6420] TEÁOR '08 kód kifejtése

(http://www.ksh.hu/apps/vb.teaor08_pkg.show_teaor_tart?teaor_kod=6420; 2012. aug. 25.)

A [7010] TEÁOR '08 kód kifejtése

(http://www.ksh.hu/apps/vb.teaor08_pkg.show_teaor_tart?teaor_kod=7010; 2012. aug. 25.)

A Felügyelő Bizottság Ellenőrzési Szabályzata

(http://mnvzrt.hu/data/cms576108/MNV_Zrt_FB_Ellenorzesi_Szabalyzat.pdf; 2012. aug. 25.)

A nemzet vagyona – A Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanács középtávú
vagyonhasznosítási stratégiája

(http://mnvzrt.hu/data/cms533467/4_sz_NVT_vagyonstrategia.pdf; 2012. aug. 15.)

A részvényesi joggyakorló egyes határozatai

(<http://mnvzrt.hu/mnvgazdalkodasa/beszamolok/beszamolok.html>; 2012. aug. 30.)

Alapító Okirat

(<http://www.mnvzrt.hu/mnv/mukodesjogihattere/alapitookirat.html>; 2012. aug. 25.)

Az Állami Számvevőszék jelentése a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. 2008. évi
tevékenységének ellenőrzéséről

(http://www.mnvzrt.hu/data/cms469569/Asz_jelentes.pdf; 2012. aug. 25.)

Betonutas vezért kap az MNV

(http://www.hirado.hu/Hirek/2010/06/02/06/Betonutas_vezert_kap_az_MNV_.aspx; 2012. aug. 25.)

MNV Zrt. – Foglalkoztatottak, juttatások

(http://mnvzrt.hu/mnvgazdalkodasa/foglalkoztatottakjuttatasok/Foglalkoztatottak_juttatasok_2011.html; 2012. aug. 28.)

MNV Zrt. cégekivonat

(<http://www.opten.hu/loadpage.php?dest=CTTVCK&lang=&cid=0110045784>; 2012. aug. 25.)

OECD Comparative report on corporate governance of state-owned enterprises

(<http://www.affaires-generales.gov.ma/upload/SOE%20Comparative%20report%20Final.doc>; 2012. aug. 31.)

OECD State-owned enterprise governance reform: An inventory of recent change

(<http://www.oecd.org/daf/corporateaffairs/corporategovernanceofstate-ownedenterprises/48455108.pdf>; 2012. aug. 31.)

Szervezeti és Működési Szabályzat

(<http://www.mnvzrt.hu/mnv/mukodesjogihattere/szmsz20120522.html>; 2012. aug. 25.)

Tulajdonosi Ellenőrzési Szabályzat

(http://mnvzrt.hu/data/cms606866/Tul_ell_szab.pdf; 2012. aug. 25.)

Tulajdonosi Stratégiai Ellenőrzési Terv

(http://mnvzrt.hu/data/cms490946/tulajdonosi_strategiai_ellenorzesi_terv.pdf; 2012. aug. 30.)

Vagyonyilvántartási Szabályzat

(http://www.mnvzrt.hu/data/cms576115/46_2008_vezig_utasitas_modositott_egyseges_szerkezetben_a_8_2009_vezig_uatsitassal.pdf; 2012. aug. 25.)

Kézirat lezárása: 2012. november 20.